

รายงาน

การศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วย
กระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R)
สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย
กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

รายงาน

การศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วย
กระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R)
สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย
กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องที่ศึกษา การศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

ผู้รายงาน นางรสพร หม้อศรีใจ ครูชำนาญการพิเศษ

สังกัด สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ

ที่ปรึกษา นายจำเริญ มูลฟอง

ปีที่ศึกษา 2561

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย วิธีดำเนินการศึกษา มีพื้นที่ดำเนินการศึกษา คือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปางเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากความต้องการ ความสมัครใจ และความพร้อมของสถานศึกษา โดยที่ผู้บริหารได้กำหนดจุดเน้นในการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไปที่การพัฒนางานประจำ เนื่องจากบุคลากรของสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยน เข้า ออกเป็นประจำ โดยดำเนินการพัฒนางานประจำด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย การประชุม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

สถานศึกษาได้พัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก จำนวน 3 หลักสูตร ได้แก่ 1) การทำน้ำผัก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) การทำน้ำปู ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และการทำถั่วเน่า ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้คู่มือปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ใช้คู่มือปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก เป็นเครื่องมือในการพัฒนางาน ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง พัฒนางานตามวงจรคุณภาพของเดมมมิ่ง (Deming Cycle : PDCA) และเป็นไปตามหลักการวิจัยแบบ R2R ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบง่าย ๆ ที่ไม่มีขั้นตอนวิธีวิจัยแต่อยู่ที่การพัฒนางาน

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปางฉบับนี้ ได้รับคำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนได้รับกำลังใจเป็นอย่างดี จากนายจำเริญ มูลฟอง ผู้อำนวยการ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการศึกษาคั้งนี้ ขอขอบคุณผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องของ กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปางที่ช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการศึกษาคั้งนี้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ ที่ได้ให้ความสะดวกและความร่วมมือในการศึกษาคั้งนี้

สถาบัน กศน.ภาคเหนือ

กันยายน 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญแผนภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตการวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
นโยบายและจุดเน้น สำนักงาน กศน.ประจำปี 2561	4
แนวคิดการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R)	7
วงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle : PDCA)	14
ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการลงมือทำของจอห์น ดิวอี้ (Learning by doing)	15
จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
กรอบแนวคิด	19
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ	21
พื้นที่ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	21
ศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการพัฒนางานประจำ	21
กำหนดแนวทางในการพัฒนางานประจำ	22
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	22
การเก็บรวบรวมข้อมูล	23

การวิเคราะห์ข้อมูล	24
บทที่ 4 ผลการศึกษา	25
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	29
สรุปผลการศึกษา	29
อภิปรายผล	31
ข้อเสนอแนะ	35
บรรณานุกรม	36
ภาคผนวก	37
คณะทำงาน	38
คู่มือปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก	39
แบบตรวจสอบคุณภาพคู่มือการปฏิบัติงาน	70
ประเด็นการประชุมแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย	72
ประเด็นการติดตามผลการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย	73

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 เปรียบเทียบขั้นตอนการวิจัย	
ขั้นตอนการปฏิบัติงานและขั้นตอนการวิจัยในงานประจำ (R2R)	10
แผนภาพที่ 2 แสดงวิธีการคัดเลือกปัญหาที่นำมาทำวิจัย	12
แผนภาพที่ 3 เกณฑ์การเลือกปัญหามาพัฒนาเป็นโจทย์วิจัย	13

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ 2561 กำหนดนโยบายเร่งด่วน ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้พลิกโฉม กศน.ตำบล สู่ “กศน.ตำบล 4 G” ประกอบด้วย 1) พัฒนาครู กศน.และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม การศึกษาและการเรียนรู้ : Good Teacher ให้เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้กับผู้รับบริการ มีความเป็นครูมืออาชีพ มีจิตบริการ มีความรอบรู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นผู้จัดกิจกรรม การเรียนรู้และบริหารจัดการความรู้ที่ตีรวมทั้งเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข 2) พัฒนา กศน.ตำบลให้มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง : Good Place Best Check-In มีความพร้อมในการให้บริการการศึกษาและการเรียนรู้สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นแหล่งข้อมูลที่ง่ายต่อการ เข้าถึง สะดวกต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างสร้างสรรค์ ดึงดูดความสนใจ และมีความปลอดภัยสำหรับผู้รับบริการ 3) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใน กศน.ตำบล : Good Activities ให้มีความ หลากหลาย น่าสนใจ ตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของ ประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของชุมชน และ 4) เสริมสร้างร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมี ส่วนร่วมของชุมชน : Good Partnership เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและความร่วมมือในการส่งเสริม สนับสนุนและการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับประชาชนอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ สำนักงาน กศน.ยังได้กำหนดภารกิจต่อเนื่องในด้านการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นพัฒนาครู กศน.และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถจัดรูปแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพโดยส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการวิจัย เบื้องต้น และส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ในหน่วยงานและสถานศึกษาทุกระดับรวมทั้งการศึกษาวิจัย เพื่อสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชนและชุมชน

กอบรบกับสถาบัน กศน.ภาคเหนือ มีพันธกิจในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อ สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากนี้ข้อมูล จากการประเมินพนักงานราชการของสถานศึกษาในเขตภาคเหนือยังพบว่า ครู กศน.ยังใช้ กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ค่อนข้างน้อย และจากการสัมภาษณ์ ครู กศน.ส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติต่อการวิจัยว่าเป็นเรื่องยาก ใช้เวลา ในการดำเนินการที่ซับซ้อนและยาวนาน หากต้องการให้ครูปรับทัศนคติต่อการวิจัยโดยการ พัฒนางาน ประจำที่ทำทุกวันให้เป็นผลงานวิจัย เปลี่ยนปัญหาของงานให้เป็นผลงานวิจัย โดยใช้หลักการพัฒนางาน ประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) ซึ่งผลการวิจัยจะย้อนกลับไปมีประโยชน์

ต่อผู้รับบริการหรือการจัดบริการ ทั้งนี้เป็นการพัฒนาครู กศน. ที่มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการศึกษา และการเรียนรู้ให้เป็น Good Teacher เพื่อครูจะเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้กับผู้รับบริการ มีความเป็นครูมืออาชีพและปฏิบัติงานอย่างมีความสุข และจากการศึกษาข้อมูลในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า งานประจำที่เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาและสามารถเชื่อมโยงสู่งานประจำอื่น ๆ คือ การพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรรายวิชาเลือกเสรีซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น สถาบัน กศน.ภาคเหนือจึงเห็นความจำเป็นที่ควรพัฒนาครูด้านการวิจัยโดยจัดทำโครงการการศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง เพื่อใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษา กศน.ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูอาสาฯ ครู กศน.ตำบล ครูสอนคนพิการและบรรณารักษ์ของ กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
2. ด้านพื้นที่ ศึกษาการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
3. ด้านเนื้อหา
 - 3.1 การบริหารจัดการการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย
 - 3.2 การดำเนินการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 3.2.1 สภาพ ปัญหาของการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 3.2.2 วิธีการ/ รูปแบบ/ สื่อ หรืออื่น ๆ เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงสภาพหรือปัญหา
 - 3.2.3 การปรับปรุงวิธีการ/ รูปแบบ/ สื่อ หรืออื่น ๆ เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงสภาพหรือปัญหา
 - 3.2.4 การนำวิธีการ/ รูปแบบ/ สื่อ หรืออื่น ๆ ไปใช้
 - 3.2.5 การประเมินผลและนำผลไปปรับปรุง พัฒนางาน
 - 3.2.6 ผลที่เกิดกับครู/ผู้บริหาร

3.3 ปัญหา อุปสรรคที่เกิดจากการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย

4. ด้านระยะเวลา ตุลาคม 2560 - กันยายน 2561

นิยามศัพท์เฉพาะ

R2R (Routine to Research) หมายถึง การพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เป้าหมายที่สำคัญเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานประจำนั้น ๆ

กศน.ตำบล 4 G หมายถึง การพัฒนาให้เป็น 1) Good Teacher : ครูมืออาชีพ มีจิตบริการ มีความรอบรู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการความรู้ ที่ตีรวมทั้งเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข 2) Good Place Best Check-In : กศน.ตำบลมีบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3) Good Activities : ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใน กศน.ตำบล และ 4) Good Partnership : เสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชาชน อย่างมีคุณภาพ

Good Teacher ด้านการวิจัย หมายถึง ครูสามารถพัฒนางานโดยใช้กระบวนการวิจัย

งานประจำ หมายถึง งานตามบทบาท หน้าที่ของ กศน.อำเภอจำกัดตามโครงสร้างการบริหารงาน ประกอบด้วย งานอำนวยการ งานจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (งาน การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก) และงานภาคีเครือข่าย ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง งานการพัฒนา หลักสูตรรายวิชาเลือก

คู่มือปฏิบัติงาน หมายถึง เอกสารเนื้อหาที่โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงานและคำอธิบายอย่าง ชัดเจนจึงเชื่อว่าคู่มือการปฏิบัติงานจะช่วยแก้ไขปัญหาได้ทุกงาน เส้นทางการทำงานที่มีจุดเริ่มต้นและ สิ้นสุดของงาน ระบุรายละเอียดต่าง ๆ ของขั้นตอน ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไรและอย่างไรและมี แบบฟอร์มประกอบทุกขั้นตอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กศน.อำเภอจำกัดสามารถพัฒนางานประจำให้ดียิ่งขึ้นโดยใช้กระบวนการที่เชื่อถือได้
2. สถานศึกษา กศน.อื่น ๆ มีแนวทางในการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัยไปปรับใช้ ตามสภาพ ปัญหาและความจำเป็นของสถานศึกษา

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. นโยบายและจุดเน้น สำนักงาน กศน.ประจำปี 2561
2. แนวคิดการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R)
3. วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle : PDCA)
4. ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการลงมือทำของจอห์น ดิวอี้ (Learning by doing)
5. จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบายและจุดเน้น สำนักงาน กศน.ประจำปี 2561

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2561) กำหนดนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้มีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักงาน กศน., ม.ป.ป.)

วิสัยทัศน์ “คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21”

พันธกิจ

1. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษา พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมทุกช่วงวัย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ
3. ส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษา และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง
4. พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม การวัด และประเมินผล ในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน

5. พัฒนาบุคลากรและระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์

1. ประชาชนผู้ด้อย พลาด และขาดโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เป็นไปตามสภาพ ปัญหา และความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

2. ประชาชนได้รับการยกระดับการศึกษา สร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เพื่อพัฒนาไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประวัตศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม

3. ประชาชนได้รับโอกาสในการเรียนรู้และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถคิด วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์

4. ประชาชนได้รับการสร้างและส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่านเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

5. ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน

6. หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการยกระดับคุณภาพในการจัดการเรียนรู้และเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้กับประชาชน

7. หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนาสื่อและการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ประวัตศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งตามความต้องการของประชาชนและชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย

8. บุคลากรของหน่วยงานและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ

9. หน่วยงานและสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
นโยบายเร่งด่วนเพื่อร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1. ขับเคลื่อน กศน. สู่ “Smart ONIE” ในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของประชาชนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

1) พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของครูและบุคลากร กศน. เช่น Boot Camp หลักสูตรภาษาอังกฤษ การจัดหลักสูตรภาษาเพื่ออาชีพ

2) พัฒนาความรู้และทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล การใช้ Social Media และ Application ต่าง ๆ

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. พัฒนากำลังคนให้เป็น “Smart Digital Persons (SDPs)” ที่มีทักษะด้านภาษาและทักษะดิจิทัล เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

1) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้าน Digital เพื่อให้ประชาชน มีความรู้พื้นฐานด้าน Digital และความรู้เรื่องกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สำหรับการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันรวมทั้งการพัฒนาและการเข้าสู่อาชีพ

2) สร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะพื้นฐานให้กับประชาชน เกี่ยวกับการทำธุรกิจ และการค้าออนไลน์ (พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์) เพื่อร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล

3) พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นทักษะภาษาเพื่ออาชีพ ทั้งในภาคธุรกิจ การบริการ และการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ

ข้อ 3.7 ยกระดับคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพของสื่อและนวัตกรรม รวมทั้งมาตรฐานของการวัดและประเมินผล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้สังคมเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงาน กศน.

ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

ข้อ 4.5 พลิกโฉม กศน.ตำบล สู่ “กศน.ตำบล 4 G”

1) พัฒนาครู กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ (Good Teacher) ให้เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความรู้กับผู้รับบริการ มีความเป็น “ครูมืออาชีพ” มีจิตบริการความรอบรู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการความรู้ที่ดี รวมทั้งเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข

2) พัฒนา กศน.ตำบล ให้มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Good Place Best Check-In) มีความพร้อมในการให้บริการกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ เป็นแหล่งข้อมูลสาธารณะที่ง่ายต่อการเข้าถึง และสะดวกต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างสร้างสรรค์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ดึงดูดความสนใจ และมีความปลอดภัยสำหรับผู้รับบริการ

3) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใน กศน.ตำบล (Good Activities) ให้มีความหลากหลายน่าสนใจ ตอบสนองความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

4) เสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย (Good Partnership) ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจ และให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริม สนับสนุน และจัดการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับประชาชนอย่างมีคุณภาพ

ภารกิจต่อเนื่อง

ข้อ 2 ด้านหลักสูตร สื่อ รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล งานบริการทางวิชาการ และการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมเพื่อส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่หลากหลาย ทันสมัย รวมทั้งหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้อง กับสภาพบริบทของพื้นที่ และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและชุมชน

2.2 ส่งเสริมการพัฒนาสื่อแบบเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่ออื่น ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัย พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้การ วัดและประเมินผล และเผยแพร่รูปแบบการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างกว้างขวางและมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับ บริบทอย่างต่อเนื่อง

ข้อ 6 ด้านบุคลากร ระบบการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

6.1 การพัฒนาบุคลากร ข้อ 1) พัฒนาบุคลากรทุกระดับ ทุกประเภทให้มีสมรรถนะสูงขึ้นอย่าง ต่อเนื่องทั้งก่อนและระหว่างการทำงานตำแหน่งเพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานและ บริหารจัดการ การดำเนินงานของหน่วยงานและสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ ข้าราชการในสังกัดพัฒนาตนเองเพื่อเลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนวิทยฐานะ โดยเน้นการประเมินวิทยฐานะเชิง ประจักษ์ 3) พัฒนาหัวหน้า กศน.ตำบล/แขวง ให้มีสมรรถนะสูงขึ้น เพื่อการบริหารจัดการ กศน.ตำบล/ แขวง และการปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการเป็นนักจัดการความรู้และผู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง 4) พัฒนาครู กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้สามารถจัดรูปแบบ การเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ โดย ส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนการสอน การจัดกระบวนการเรียนรู้การวัดและ ประเมินผล และการวิจัยเบื้องต้น 5) พัฒนาศักยภาพบุคลากร ที่รับผิดชอบการบริการการศึกษาและการ เรียนรู้ ให้มีความรู้ ความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพในการจัดบริการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของประชาชน

2. แนวคิดการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R)

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช (2551 หน้า 11-15) ในฐานะแกนนำในการผลักดัน แนวคิดการวิจัยจากงานประจำ ได้ให้ความหมายของ R2R ซึ่งย่อมาจาก Routine to Research ไว้ว่า “R2R คือ การใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือสร้างความรู้เพื่อนำมาพัฒนางานประจำ ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ คนทำงานประจำมีโอกาสคิด ทดลอง ตั้งใจทบทวีให้มีความชัดเจนขึ้น แล้วทำการทดลองเก็บข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูล สรุปผล” เป็นการใช้งานวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาขีดความสามารถของคนทำงาน ผลิตผล งานเชิงวิจัยออกมาได้แล้วป้อนกลับไปพัฒนางานประจำให้ดีขึ้น

R2R เป็นคำที่คิดกันขึ้นมาเองในประเทศไทย เพื่อที่จะไปหนุนให้เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ ในระดับที่ทำงานแบบ routine ได้เกิดความกล้า ได้มีโอกาส หรือได้รับการชื่นชม จากการที่สร้างความรู้ขึ้นมา พัฒนางานของตัวเอง โดยที่ R2R ใช้ได้กับงานด้านสาธารณสุขและใช้ได้ทุกเรื่อง

การวิจัยจะเป็น R2R หรือไม่ ให้ดูองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง โจทย์วิจัยต้องมาจากงานประจำ ว่ามี ปัญหาอะไรที่ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมาย หรืองานที่ทำอยู่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้อย่างไรบ้าง ผู้ทำวิจัยหรือนักวิจัย คือ คนที่ปฏิบัติงานประจำนั้น ซึ่งเป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาในงานที่ทำอยู่เป็นอย่างดี ผลลัพธ์ของการวิจัยต้องดูผลที่กลุ่มเป้าหมาย เช่น ในกรณีการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ สุดท้ายต้องดูผลที่เกษตรกรว่ามีการปฏิบัติตามหลักวิชาการในการผลิตหรือไม่ในประเด็นต่าง ๆ เช่น การควบคุมศัตรูพืช การใช้ปุ๋ย เป็นต้น หรือในกรณีการเบิกจ่ายค่าเดินทางไปปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ที่ต้องดูว่าเจ้าหน้าที่ได้รับบริการที่ถูกต้องรวดเร็วขึ้นหรือไม่ ผลการวิจัยต้องนำไปปรับปรุงและพัฒนางานที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น เช่น กรณีการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องนำผลการวิจัยหรือบทเรียนที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยกลับไปพัฒนางานที่ตนรับผิดชอบ ทั้งในกรณีของกลุ่มเดิมที่ต้องมีการดำเนินการวิจัยเพื่อเติมเต็มให้การผลิตมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นหรือกรณีการขยายแนวคิดดำเนินงานในกลุ่มใหญ่

R2R นำมาซึ่งคุณค่าของคนทำงานประจำ การปรับความคิด ความเชื่อที่ว่า การวิจัยเป็นเรื่องยาก เป็นเรื่องไกลตัว เป็นเรื่องของคนอื่นมาเป็นการวิจัย เป็นการสร้างหรือการผลิตความรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้ ทุกหนทุกแห่ง สามารถทำทุกที่ให้เป็นองค์กรที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยนำกระบวนการวิจัยมาใช้เป็น “เครื่องมือ” ในการเรียนรู้ทางวิชาการ ขณะเดียวกันก็สร้างความหมายใหม่ให้กับคนทำงานประจำภายใต้ กรอบวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) สร้างความรู้ใหม่ ด้วยการใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือเสริมสร้างความรู้ 2) คิดเชิงระบบ ด้วยการใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือเพื่อตอบโจทย์ที่ตนตั้งขึ้นจากวิธีการที่ตนเองตอบได้ และ 3) เครื่องมือเสริมพลัง จากการเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ / เครือข่ายที่เกี่ยวข้องในบริบทนั้น

คุณลักษณะสำคัญของ R2R 3 ประการที่สร้างคุณค่าและความสุขให้กับผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) การสร้างคุณค่า/ความหมายให้งานประจำ เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานที่สัมพันธ์กับชีวิตผู้คน 2) การนำไปสู่การเข้าถึงผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง ที่ความเข้าใจชีวิตและมีความละเอียดอ่อนต่อความเป็นมนุษย์มากขึ้น และ 3) การสร้างความรู้ให้กับผู้ปฏิบัติงาน ที่เกิดเป็นความรู้ใหม่และมีความสุขได้จากการทำงาน

หัวใจสำคัญในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว คือการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อสร้างความรู้ใหม่โดย ผู้ปฏิบัติงานเอง ซึ่งมีได้ผูกขาดไว้ด้วยการกำหนดโครงสร้างของผู้เชี่ยวชาญ

R2R นำมาซึ่งการสร้างความรู้เพื่อพัฒนางานประจำโดยผู้ปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาอย่างเดียวไม่สามารถผลักดันไปสู่ความเป็นเลิศได้ ต้องพัฒนางานด้วย ซึ่งการพัฒนางานด้วยการนำกระบวนการวิจัยเข้ามาใช้แก้ปัญหางานจะผลักดันผลงานสู่ความเป็นเลิศได้ ลดช่องว่างระหว่างผู้สร้างและผู้ใช้ความรู้ ส่งเสริมให้นักวิจัยและผู้ใช้งานวิจัยกลายเป็นคนกลุ่มเดียวกัน โดยเปลี่ยนเป็นมองว่าผู้สร้างความรู้ก็มีหน้าที่ต้องนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ด้วย

การสร้างความรู้จากข้อมูลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์จริงเป็นกระบวนการจัดการความรู้ ทั้งความรู้ภายในและความรู้ภายนอกให้เชื่อมโยงไปสู่การสร้างตรรกในเชิงทฤษฎีให้สำเร็จได้ด้วยวิธีการวิจัย นับเป็นการดำเนินงานที่มีความต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ครบวงจรของกระบวนการพัฒนาโดยนำทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิด เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยที่มุ่งค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกันตามบริบทต่าง ๆ จนประสบกับความสำเร็จ และสังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่ที่นำความรู้ปฏิบัติสู่ความรู้เชิงทฤษฎี มีองค์ประกอบหลัก คือ การจัดการความรู้ การวิจัยและการสังเคราะห์ข้อมูลวิจัย ความรู้ภายในและภายนอก

เมื่อเปรียบเทียบ R2R กับการวิจัยโดยทั่วไปไม่ได้มีกระบวนการที่ต่างกันแต่มีจุดเน้น คือ R2R สร้างความรู้โดยตัวผู้ใช้ความรู้เอง แทนที่จะมองว่าความรู้ต้องไปแสวงหาจากผู้อื่นที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ การวิจัยจากงานประจำถือว่าความรู้อยู่ในตัวคนทำงานและคนทำงานเองจะเป็นผู้ค้นหาและสร้างความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง ด้วยการสร้างรูปแบบหรือกระบวนการเพื่อสร้างความรู้สำหรับพัฒนา/ปรับปรุงงานตามความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณอย่างเป็นวัฏจักรต่อเนื่องไปไม่สิ้นสุด

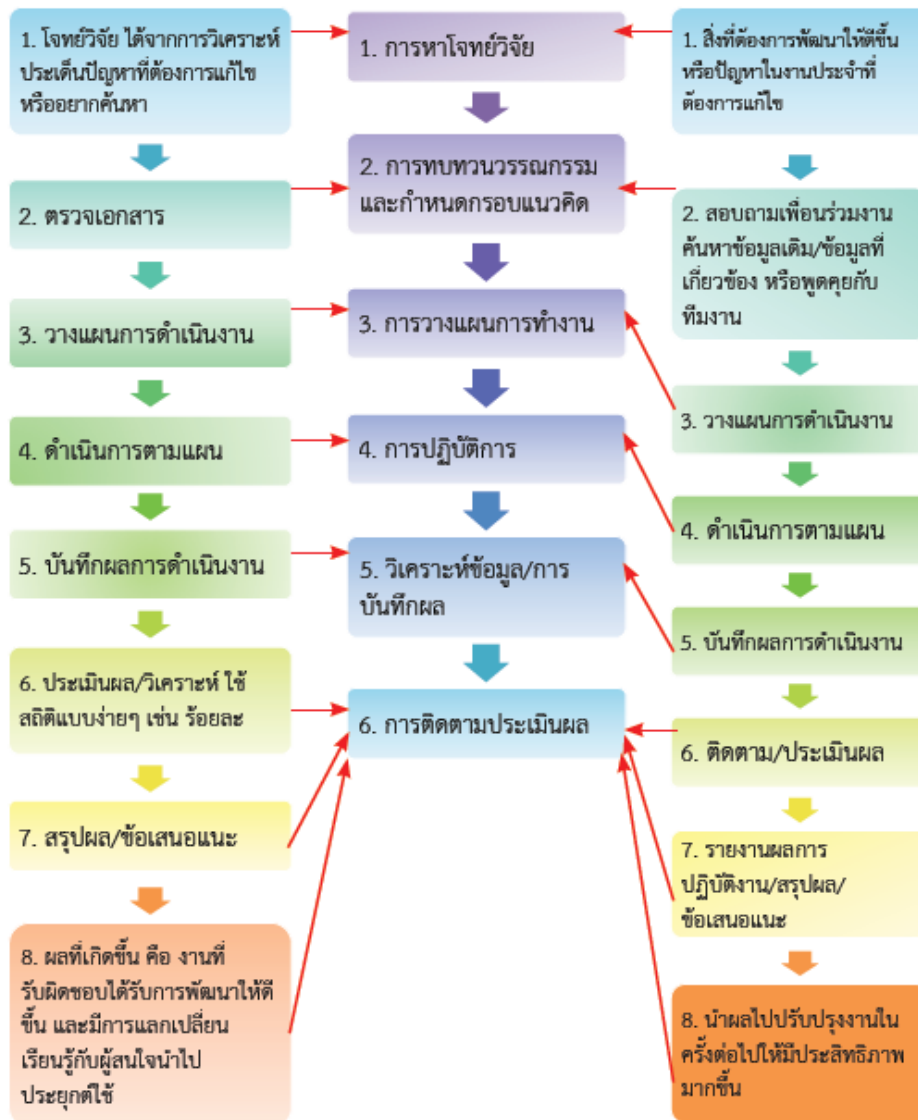
R2R มีความเชื่อมั่นในศักยภาพการเรียนรู้ของมนุษย์ที่สามารถเรียนรู้และงอกงามได้ เป็นการคืนอำนาจในการสร้างความรู้ให้กับคนทำงาน ไม่ใช่รอรับความรู้ที่คนอื่นสร้างให้หรือรอความสำเร็จรูปจากที่อื่น

R2R หวังผลในการพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนางองค์กร R2R เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ด้วยการสร้างให้คนมีความภาคภูมิใจในงานที่ตัวเองทำ จากการได้คิดค้นวิธีการสร้างความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาทำประโยชน์ งาน R2R ไม่ได้ตอบสนองใครคนใดคนหนึ่ง แต่ตอบสนองทุกฝ่ายทั้งฝ่ายบริหาร เป้าหมายขององค์กร คนทำงานและผู้รับบริการ

งานวิจัยทั่วไปเน้นการพัฒนา นำระเบียบวิธีวิจัย (Research methodology) ที่ถูกหลักวิชาการเข้าไปเป็นตัวเชื่อมกับการพัฒนาทำให้ผลลัพธ์ของการพัฒนามีความน่าเชื่อถือ เน้นตามหลักวิชาการวิจัยแบบเคร่งครัด เน้นการสร้างความรู้แบบ generic knowledge หรือความรู้ที่สามารถนำมาใช้ได้โดยทั่วไป ส่วนงานวิจัย R2R เน้นการสร้าง specific knowledge ที่ค่อนข้างจำกัดเฉพาะบริบทนั้น ๆ เน้นการพัฒนา มากกว่าเรื่องวิจัยอย่างเดียว

การวิจัยในงานประจำ (R2R) คือการวิจัยที่ผู้ปฏิบัติงานใช้ข้อมูลและประสบการณ์จากการทำงานประจำในการสร้างความรู้ เพื่อพัฒนางานที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือพัฒนางานพัฒนาตนเอง และสร้างความรู้จากงานประจำที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งในการนำองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถเปรียบเทียบขั้นตอนการวิจัย ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และขั้นตอนการวิจัยในงานประจำ ดังแผนภาพที่ 1

R2R & งานประจำ & งานวิจัย

แผนภาพที่ 1 เปรียบเทียบขั้นตอนการวิจัย ขั้นตอนการปฏิบัติงานและขั้นตอนการวิจัยในงานประจำ (R2R)

หลักในการพิจารณาว่าการศึกษารื่องใดเรื่องหนึ่งเป็น R2R หรือไม่ให้ดูจาก 4 ส่วน ได้แก่

- 1) โจทย์วิจัย คำถามวิจัยของงาน R2R ต้องมาจากงานประจำเป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานประจำ
- 2) ผู้ทำวิจัย ต้องเป็นพนักงานประจำนั่นเองและเป็นผู้แสดงบทบาทหลักของการวิจัย
- 3) ผลลัพธ์ของการวิจัย ต้องวัดที่ผลที่เกิดต่อตัวผู้ป่วยหรือบริการที่มีผลต่อผู้ป่วยโดยตรง ไม่ใช่วัดที่ตัวชี้วัดทุติยภูมิเท่านั้น เช่น ระดับสารต่าง ๆ ในร่างกายหรือผลการตรวจพิเศษต่าง ๆ

4) การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผลการวิจัยต้องวนกลับไปก่อผลเปลี่ยนแปลงต่อการให้บริการผู้ป่วยโดยตรง หรือต่อการจัดบริการผู้ป่วย

การเริ่มวิจัย R2R จึงควรเริ่มจากใจที่อยากพัฒนางานที่รับผิดชอบให้ดีขึ้นโดยการตามหาโจทย์วิจัย ดังนี้

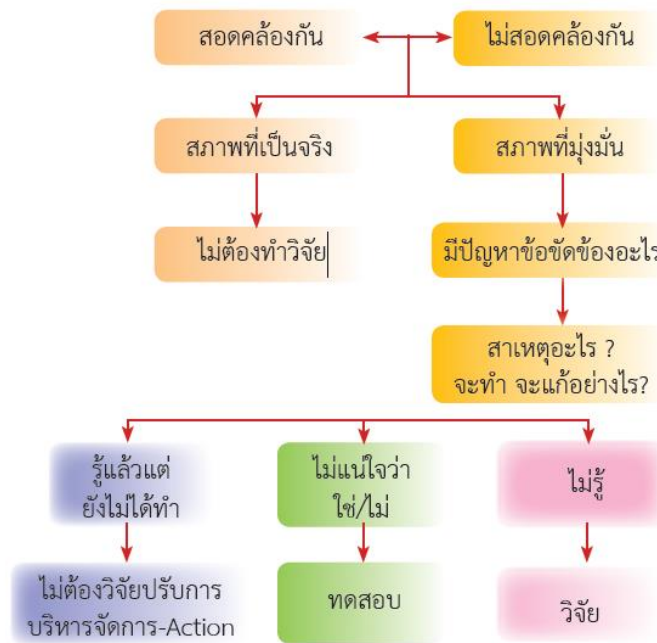
1. ค้นหาเป้าหมายงานประจำ เมื่อเราทำงานก็ต้องมีเป้าหมายที่ต้องการไปให้ถึง เราจึงต้องวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันว่ามีความแตกต่างกับเป้าหมายหรือไม่ ถ้ามีความแตกต่างหรือช่องว่างที่ยังไปไม่ถึง แสดงว่ามีปัญหาเกิดขึ้น และถ้าเรามีความตระหนักถึงความสำคัญ/ความเร่งด่วนถึงประโยชน์ที่จะได้รับ มีความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะทำงานนี้มากเท่าไรก็ยิ่งทำให้ขนาดของปัญหาใหญ่มากขึ้นเป็นทวีคูณ จึงถือว่าปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานการวิเคราะห์ปัญหาจากงานประจำ เริ่มจากการตั้งคำถามเหล่านี้

- เป้าหมายของงานประจำที่ท่านรับผิดชอบ คืออะไร/ลูกค้าของท่านเป็นใคร
- วิเคราะห์สถานการณ์งานประจำในปัจจุบันเป็นอย่างไร
- งานที่รับผิดชอบบรรลุเป้าหมายหรือยัง
- ถ้ายังไม่บรรลุเป้าหมายเป็นเพราะอะไร
- ถ้าบรรลุเป้าหมายแล้ว ท่านพอใจหรือยัง

เป้าหมายของการแก้ไขปัญหามิใช่การทำให้ปัญหาหมดไป แต่ปรับเปลี่ยนปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นให้เป็นโอกาสในการพัฒนางาน เพื่อให้ผลการดำเนินงานนั้น “ดีขึ้น”

2. ค้นหาเป้าหมายงานประจำ R2R จะต้องเชื่อมโยงอยู่กับการวิเคราะห์สถานการณ์ของงานที่รับผิดชอบซึ่งในส่วนขององค์กรภาครัฐ ได้นำการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management: RBM) มาใช้พร้อมการกำหนดตัวชี้วัด การวิเคราะห์งานที่รับผิดชอบเริ่มต้นที่การวิเคราะห์ภารกิจขององค์กรด้วยการกำหนดกลยุทธ์ที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ นโยบายของผู้บริหารที่ให้ถือปฏิบัติ การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของงานผ่านการแปลงแผนกลยุทธ์ขององค์กรไปสู่หน่วยงานแต่ละระดับ เพื่อช่วยให้บุคลากรในองค์กรเข้าใจถึงบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองว่าจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้อย่างไร การกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงานแต่ละระดับจะมีความเชื่อมโยงกับปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลสัมฤทธิ์และการกำหนดตัวชี้วัด ผลการดำเนินงานเป็นความประหยัด ความมีประสิทธิภาพความมีประสิทธิภาพจากปัจจัยนำเข้า กิจกรรม และผลผลิต

เมื่อเราวิเคราะห์ปัญหาจากงานประจำแล้วอาจพบว่ามีหลายปัญหา แล้วจะเลือกปัญหาไหนมาทำวิจัย ลองพิจารณาจากสาเหตุของปัญหา ถ้าสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น เรารู้อยู่แล้วแต่ยังไม่ได้ทำการแก้ไข เราไม่จำเป็นต้องวิจัย เพียงแต่ปรับการบริหารจัดการ แล้วลงมือทำแต่ถ้าสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น เราไม่แน่ใจว่าใช่หรือไม่ หรือเรายังไม่รู้คำตอบเราจึงนำเรื่องนั้นมาทำวิจัย เพื่อค้นหาคำตอบที่เราต้องการ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงวิธีการคัดเลือกปัญหาที่นำมาทำวิจัย

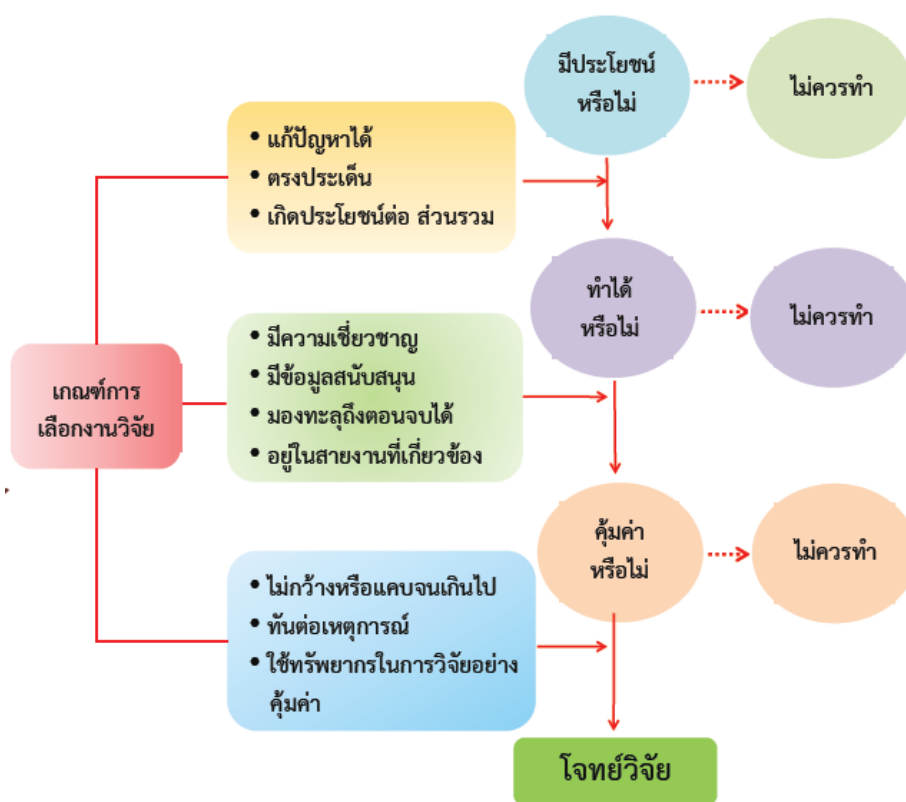
เครื่องมือวิเคราะห์ปัญหาจากงานประจำ

การวิเคราะห์สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง โดยการวิเคราะห์หาปัญหาและสาเหตุ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาลำบากจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงว่าเกี่ยวข้องกับปัญหาอย่างแท้จริง หรือข้อเท็จจริงเหล่านั้นสามารถอธิบายคำถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นได้หรือไม่

การเลือกใช้เครื่องมือเพื่อแยกแยะข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงต้องเลือกให้เหมาะสมกับเงื่อนไขต่าง ๆ ของปัญหา รวมถึงความสามารถของเครื่องมือในการอธิบายหรือทบทวนปรากฏการณ์ได้ถูกต้อง สามารถแสดงลำดับขั้นตอนในการระบุปัญหาหลัก ปัญหารองและสาเหตุหลัก สาเหตุรองของปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งมีเครื่องมือที่นิยมใช้ในการค้นหาปัญหาและสาเหตุอย่างแพร่หลาย อาทิเช่น

เครื่องมือ	ประโยชน์
การระดมสมอง (Brainstorming)	ใช้เพื่อระดมความคิดในการค้นหาปัญหา
แผนภูมิแกนต์ (Gantt Chart)	ค้นหาปัญหาทำได้ง่ายขึ้นว่าเกิดจากขั้นตอนใด
การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)	วิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร เพื่อนำจุดอ่อนมาพัฒนาโจทย์วิจัย
แผนผังต้นไม้ (Tree Diagram)	เพื่อค้นหาสาเหตุรากเหง้าของปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหานั้น
แผนผังสาเหตุและผลหรือผังก้างปลา (Cause and Effect Diagram)	แสดงความสัมพันธ์ของปัญหากับสาเหตุ

3. ค้นหาโจทย์วิจัยจากงานประจำ ในการค้นหาโจทย์วิจัยจากงานประจำอาจพบเจอปัญหามากมาย แล้วเราเลือกปัญหาไหนมาทำวิจัย ที่นี้มีคำตอบเกณฑ์ในการคัดเลือกปัญหามาทำวิจัย มีเกณฑ์ที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ประโยชน์ของงานวิจัยทั้งต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ประเด็นที่น่าสนใจ เพราะถ้าเป็นประเด็นที่เราอยากรู้จะทำให้เราชวนขวยและสนุกกับการทำวิจัยความรู้ความสามารถ ของผู้วิจัยและทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญ มีข้อมูลสนับสนุน มองทะลุถึงตอนจบได้ และอยู่ในสายงานที่เกี่ยวข้องความคุ้มค่า งานวิจัยที่เลือกมาทำ ไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป ทันทต่อเหตุการณ์และใช้ทรัพยากรในการวิจัยอย่างคุ้มค่า ปัญหาใดที่ผ่านเกณฑ์ทั้ง 3 ด้าน จึงจะนำมาทำเป็นโจทย์วิจัย เพื่อให้มั่นใจได้ว่างานวิจัยที่ได้มาคุ้มค่าต่อการลงทุน ลงแรง เพื่อดำเนินการ ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 เกณฑ์การเลือกปัญหามาพัฒนาเป็นโจทย์วิจัย

4. การแปลงโจทย์/ปัญหาเป็นหัวข้อวิจัยและวัตถุประสงค์ ปัญหาวิจัย คือ สิ่งที่เราสงสัยและต้องการค้นหาคำตอบ การแปลงโจทย์หรือปัญหาเป็นหัวข้อวิจัย คือ การเขียนปัญหาให้อยู่ในรูปที่ทำวิจัยได้ หัวข้อวิจัย คือ การนำปัญหาการวิจัยมาทำให้อยู่ในรูปที่จะวิจัยได้

หลักการเขียนหัวข้อวิจัยแสดงความชัดเจนในการนำปัญหาการวิจัยไปสู่การปฏิบัติชี้ให้เห็นภาพการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบที่ต้องการ ควรขึ้นต้นด้วยคำนาม บอกขอบเขตของการวิจัย สั้น ๆ และกระชับ สละสลวย ได้ใจความสมบูรณ์ เด่นและน่าสนใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย วัตถุประสงค์เป็นตัวบอกการทำกิจกรรมหลักของโครงการวิจัย สิ่งที่ได้จากการทำวัตถุประสงค์ทุกข้อเมื่อนำมารวมกัน แล้วจะทำให้บรรลุความมุ่งหมายและสามารถตอบโจทย์วิจัย และบรรลุความมุ่งหมายของการวิจัยได้

การเขียนวัตถุประสงค์การวิจัย เขียนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดการวิจัย ระบุให้ชัดเจนว่าจะทำอะไร เรียงลำดับว่าควรทำอะไรก่อนหลังให้สัมพันธ์กัน สิ่งที่จะทำมีความเป็นไปได้ มีขอบเขตพอเหมาะและมีความสมดุลระหว่างทรัพยากร งบประมาณ เจื่อนใจ ชัดจำกัด เวลา และศักยภาพของผู้วิจัย/ทีมวิจัย จากนั้นจึงออกแบบการวิจัย ดำเนินการวิจัยตามโครงร่างที่ออกแบบไว้ สุดท้ายจึงเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งการวิจัย R2R ต้องดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและต้องแม่นยำและเชื่อถือได้ทั้งในกระบวนการเก็บข้อมูลและการแปลผล

3. วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle : PDCA)

สุธาสนี โปธิจันทร์ (2558) กล่าวถึงวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง ว่า PDCA เป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง หากมีการวางแผนไว้เป็นอย่างดี มักมีโอกาสบรรลุเป้าหมายได้มากกว่าทำโดยไม่มี การวางแผนหรือมีแผนที่ไม่เอื้อต่อการนำไปปฏิบัติได้จริง อย่างไรก็ตามการวางแผนยังไม่ใช่คำตอบสุดท้ายของความสำเร็จ บ่อยครั้งที่มักพบว่า มีแผนที่ดีและจัดเก็บเข้าแฟ้ม ส่วนการดำเนินงานก็ทำกันไป ตามสถานการณ์ ไม่นำแผนสู่การปฏิบัติ โอกาสของความสำเร็จคงไม่เป็นที่ตั้งเป้าหมายไว้

PDCA เป็นแนวคิดหนึ่งที่ไม่ได้ให้ความสำคัญเพียงแค่การวางแผน แต่แนวคิดนี้เน้นให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แนวคิด PDCA ได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกโดย Walter Shewhart ซึ่งถือเป็นผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรม และต่อมาวงจร PDCA ได้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้น เมื่อ W.Edwards Deming ผู้นำด้านการบริหารคุณภาพได้นำมาเผยแพร่ ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการ วงจรนี้จึงมีอีกชื่อหนึ่งว่า “Deming Cycle”

ปัจจุบันมีการนำ วงจร PDCA หรือ Deming Cycle มาประยุกต์ใช้ทั้งการทำงานประจำและ การปรับปรุงงาน

โครงสร้างของ PDCA ประกอบด้วย

- 1) Plan คือ การวางแผน
- 2) DO คือ การปฏิบัติตามแผน
- 3) Check คือ การตรวจสอบ
- 4) Act คือ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม หรือ การจัดทำมาตรฐานใหม่ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการยกระดับคุณภาพ

ทุกครั้งที่การดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบก็จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไปและก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือพื้นฐานหรือเครื่องมือระดับสูงที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้เกิดการยกระดับคุณภาพ ปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดล้วนจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินงานอย่างครบถ้วน ตั้งแต่การวางแผนอย่างเหมาะสมด้วยการใช้ข้อมูลของสถานการณ์จริง การปฏิบัติ การตรวจสอบและเฝ้าติดตามอย่างเป็นระยะ ซึ่งสามารถปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ รวมถึงมีการสรุปบทเรียนที่ได้หลังจากจบโครงการทำให้สามารถเรียนรู้รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับองค์กร และนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานรอบใหม่ ซึ่งจะทำให้กิจกรรมการเพิ่มผลิตภาพได้รับการพัฒนาและยกระดับได้อย่างต่อเนื่อง

4. ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการลงมือทำของจอห์น ดิวอี้ (Learning by doing)

บุงผา เรื่องรอง (ม.ป.ป.) กล่าวถึง การเรียนรู้โดยการลงมือทำ (Learning by doing) ว่าการเรียนรู้โดยลงมือกระทำมาจากปรัชญาหรือความเชื่อของปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) หรือบางท่านเรียกปรัชญาการศึกษาว่า ปรัชญาพัฒนาการ ปรัชญานี้มีต้นกำเนิดมาจากปรัชญาแม่บทคือปรัชญาปฏิบัตินิยม ปรัชญาปฏิบัตินิยมให้ความสำคัญอย่างมากต่อ “การปฏิบัติ หรือ การลงมือกระทำ” เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์และใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยตนเองคือ การให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญที่จะสืบค้นหาความรู้ นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงที่มีความเชื่อปรัชญาการศึกษานี้คือ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เป็นผู้นำนักปราชญ์ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์จะต้องปรับตัวเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด จึงมีวิถีที่แพร่หลายและนำมาใช้ในการจัดการศึกษาคือ “Learning by doing” “หรือการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง” แนวคิดของจอห์น ดิวอี้ คือแนวคิดเรื่องการปรับตัว จอห์น ดิวอี้ ตระหนักเรื่อง “การปรับตัว” ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญและจะต้องนำไปใช้เป็นแนวคิดของการจัดการศึกษาหรือเป็นแก่นแห่งการศึกษา มนุษย์ต้องเผชิญกับปัญหาจึงต้องฝึกให้มนุษย์แก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ฝึกปฏิบัติ ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ประสบการณ์ที่มนุษย์พบหรือเผชิญ มีอยู่ 2 ประเภทคือ ชั้นปฐมภูมิ เป็นประสบการณ์ที่ไม่เป็นความรู้ หรือยังไม่ได้คิดแบบไตร่ตรอง และชั้นทุติยภูมิคือที่เป็นความรู้ ได้ผ่านการคิดไตร่ตรอง ประสบการณ์ขั้นแรกจะเป็นรากฐานของชั้นที่สอง ปรัชญาของ จอห์น ดิวอี้ เป็นปรัชญาที่ยกย่องประสบการณ์ ผู้เรียนต้องเรียนรู้จากการกระทำในสถานการณ์จริง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เป็นการจัดการกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเองและฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น โดยการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ บางครั้งก็เรียนวิธีสอนนี้ว่าการสอนแบบวิทยาศาสตร์

การจัดการเรียนรู้โดยลงมือกระทำมีลักษณะสำคัญคือ มีจุดมุ่งหมายที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการแก้ปัญหาไปใช้ในการตัดสินใจ จัดการเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความถนัดและความสนใจ ครูมีลักษณะของการเป็นผู้รอบรู้และมีประสบการณ์ ยอมรับความแตกต่าง

ของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรับประสบการณ์จากการกระทำของตนเอง ผู้เรียนได้ทดลอง ทำปฏิบัติ สืบเสาะหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล หาข้อสรุป และหาวิธีการกระบวนการด้วยตนเอง จัดหลักสูตรจะ เน้นประสบการณ์ของผู้เรียน

การลงมือทำ หมายถึงผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการปฏิบัติจริง คือผู้เรียน ได้ฝึกในสภาพสิ่งแวดล้อมจริง ได้ฝึกคิดและลงมือทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การใช้แนวคิดที่เน้นให้ผู้เรียน เป็นผู้ลงมือกระทำหรือการปฏิบัติในสภาพจริงจึงเป็นที่สนใจและนำมาใช้

การเรียนรู้โดยการลงมือทำเป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่สนับสนุนให้คนเราปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามความถนัดและศักยภาพด้วยการศึกษา ค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าหากคนเราได้ลงมือทำด้วยตนเองจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจ ให้เกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ผู้เรียนจะสนุกสนานที่จะสืบค้นหาความรู้ต่อไปและมีความสุขที่จะเรียน

การเรียนรู้โดยการลงมือทำ มีประโยชน์ต่อผู้เรียน คือจะเรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเอง ได้รู้จักการสืบ ค้นหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาและได้เรียนรู้จากผู้อื่น

5. จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี, 2522) การเรียนรู้เป็น พัฒนาการหนึ่งของชีวิตที่ไม่มีวันจบสิ้น บุคคลเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาในเรื่องต่าง ๆ กัน ใน สถานการณ์ต่าง ๆ กัน โดยการรับรู้ที่แตกต่างกัน การเรียนรู้ของบุคคลจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สำคัญๆ ต่อไปนี้

1. มีความกระตือรือร้น (Active) ในกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการรับฟังเฉย ๆ (Passive) นั่นคือ ไม่เพียงการรับฟังคำสอน (บรรยาย) แต่ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Activity) ที่จัดให้กับผู้เรียน ด้วยเสมอ
 2. เป็นพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงที่ถาวร (Permanent Change) และการเปลี่ยนแปลงนี้ช่วยให้เกิดสมรรถภาพในการปฏิบัติงานได้ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติและความสนใจอีกด้วย
- นอกจากนี้การเรียนรู้ยังเป็นการได้รับข้อมูลเพิ่มขึ้น การเพิ่มพูนทักษะหรือทัศนคติจนกระทั่งเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยเดิมที่ไม่ดี เช่น การเลิกสูบบุหรี่ หรือไม่มีอาการประหม่าเมื่อต้องพูดต่อหน้า ชุมชน โดยสรุปแล้วการเรียนรู้อาจปรับเปลี่ยน (Modification) ความรู้เดิมๆ ทักษะเก่าๆ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปใช้กับกิจกรรมการฝึกอบรม ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ให้ได้ผลดีนั้น มีข้อควรพิจารณาดังนี้

1. ควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการเรียน บุคคลจะเรียนรู้ได้ดีถ้าหากมีความสนใจในการเรียนสิ่งนั้น ๆ
2. สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ต้องมีความสะดวกสบาย เหมาะสม ตลอดจนได้รับความไว้วางใจแลการให้เกียรติผู้เรียน

3. ควรคำนึงถึงความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคลและรูปแบบของการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย
4. ต้องคำนึงถึง ความรู้เดิมและประสบการณ์
5. ควรได้พิจารณาถึงการดูแลและให้ความสำคัญกับเนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้
6. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา
7. ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสติปัญญา และทางด้านร่างกาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
8. ควรให้มีเวลาอย่างพอเพียงในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ ๆ การฝึกทักษะใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
9. ให้โอกาสในการฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดี หรือ การนำความรู้ไปประยุกต์ได้
10. ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพหรือสมรรถภาพในการเรียนรู้ จนกระทั่งเขาได้มองเห็นถึงความก้าวหน้าว่าสามารถบรรลุเป้าหมายได้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัชพร ศุภสมุทร์และคณะ ได้วิจัย R2R เรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงสร้างซีทสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนแกนนำหลายแห่งจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ยังมีปัญหาในเรื่องการใช้โครงสร้างซีทขาดระบบที่มีมาตรฐานในการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ผลการจัดการเรียนการสอนมีปัญหาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเด็กกลุ่มนี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลด้วยความเข้าใจและมีระบบการช่วยเหลือที่ถูกต้อง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบและผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงสร้างซีทสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่จัดเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนครูและผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผลการศึกษาพบว่าได้พัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงสร้างซีทสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนตามกระบวนการ 10 ขั้นตอน และพบว่าเด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนที่เข้าร่วมวิจัยนำระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงสร้างซีทไปเผยแพร่ให้โรงเรียนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองมีความเข้าใจในระบบขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จ คือ ความร่วมมือของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองในโรงเรียน

ธีรพงษ์ ธรรมโชติ (2558) วิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้ IT แบบบูรณาการให้งานง่ายขึ้น เนื่องจากปัจจุบันโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลร่องคำหลวง ตำบลแม่ณาเรือ จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นสถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ปฏิบัติงานสาธารณสุขด้านการส่งเสริมป้องกันโรค มีงานจำนวนมากและต้องใช้แบบฟอร์มต่าง ๆ จำนวนมาก ทำให้ต้องเสียเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลเพื่อ

รายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งบางครั้งมีหลายงานที่เร่งด่วนที่ต้องรายงานในช่วงเวลาเดียวกัน ส่งผลให้สรุปรายงานล่าช้าและข้อมูลอาจผิดพลาดได้ ผู้รับผิดชอบจึงพยายามหาวิธีแก้ไข โดยใช้ โปรแกรม Excel advance เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการสรุปข้อมูลของต่าง ๆ งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อบูรณาการงานต่าง ๆ ในระดับหน่วยบริการปฐมภูมิ ด้วย IT 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเก็บบันทึกข้อมูล และสรุปรายงานให้ถูกต้อง รวดเร็วขึ้น และ 3) เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้ง่ายขึ้น ดำเนินการโดยสำรวจปัญหาการเก็บรวบรวมรายงาน จากนั้นสร้างเครื่องมือด้วย โปรแกรม Excel advance แล้วทดลองใช้ ประมวลผลประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โปรแกรมที่สร้างขึ้น และประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้โปรแกรมก่อนและหลังการใช้โปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูล เป็นค่าสถิติ ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ SPSS V.21.0 แจกนับค่าความถี่ จำนวน และร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมที่สร้างขึ้นมาใหม่นี้ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานระดับหน่วยบริการปฐมภูมิ สามารถทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปรายงานได้ง่ายขึ้น ถูกต้อง รวดเร็ว เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 90 และเป็นการสร้างนวัตกรรมด้านระบบ งาน IT อย่างง่ายขึ้นใช้ในหน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ สามารถใช้ในงานประจำ เช่น แบบสำรวจความชุกชุมของลูกน้ำ ยุงลาย แบบสำรวจคัดกรอง ADL แบบประเมินภาวะโภชนาการ และแบบสำรวจทัศนสาธารณสุข ทส. 001 -003 ได้อย่างเป็นระบบ สามารถสรุปยอดรายงานได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว และผู้ทดลองใช้โปรแกรมมีความพึงพอใจหลังใช้โปรแกรม คิดเป็นร้อยละ 80

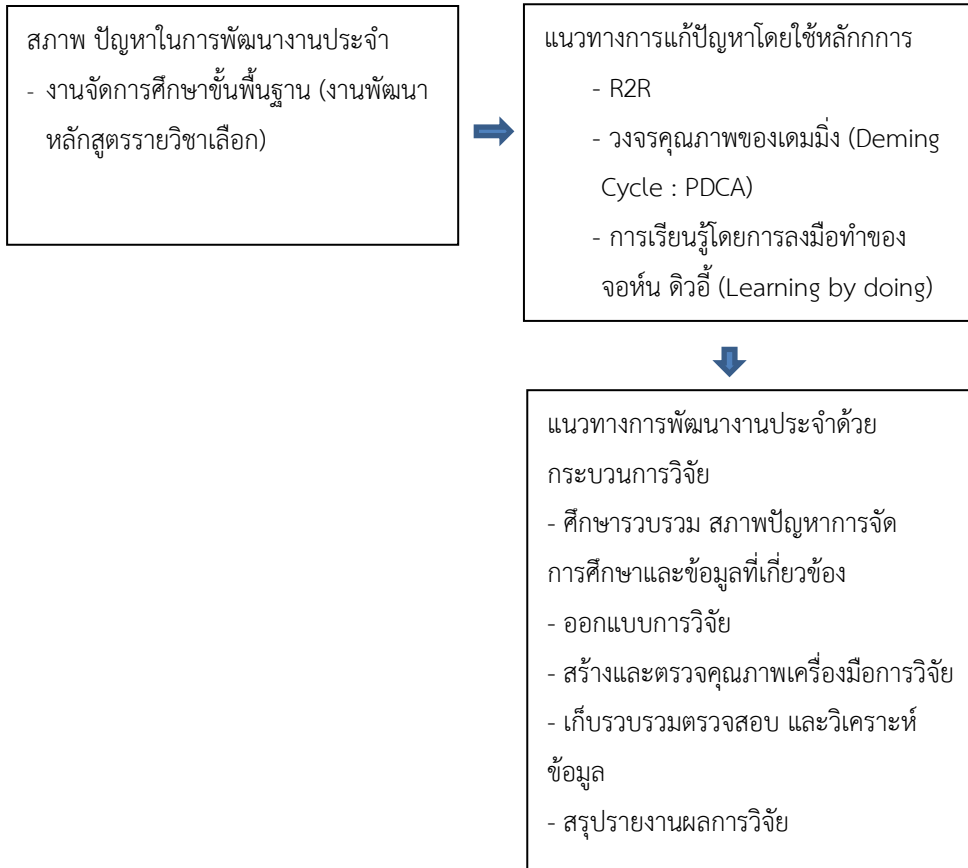
พิชญา เดชโชติวิรุฬห์และคณะ (2558) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการเงินและบัญชีโดยใช้โปรแกรม PCU Money Chun Phayao เนื่องจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอ้อ อำเภोजันทพะเยา มีบุคลากรน้อย ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจตามระเบียบทางราชการอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะงานบริหารด้านการเงินการบัญชี ซึ่งเป็นงานที่ละเอียดและสำคัญ ต้องการความถูกต้อง ตรวจสอบได้ ซึ่งไม่มีเจ้าหน้าที่การเงินการบัญชีโดยตรง และยังมีภาระงานประจำอีกมาก ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงพัฒนางานนี้ให้ดีขึ้น โดยการพัฒนาโปรแกรมการเงินการบัญชี PCU Money Chun Phayao ด้วยแนวคิด หลักการ และ วิธีการของ R2R ในการแก้ปัญหาทางงาน ลดความยุ่งยาก และลดความผิดพลาดของงานการเงินการบัญชี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเงินการบัญชี PCU Money Chun Phayao ใช้ในการทำรายงาน รายรับ รายจ่าย ประจำเดือนให้ถูกต้องและสะดวกในการใช้งาน การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ ด้วยการทดลองใช้โปรแกรม PCU Money Chun Phayao โดยประเมินผลจากรายงานผลต่าง ๆ ของโปรแกรมว่าข้อมูลที่ปรากฏตรงตามวัตถุประสงค์ของการเงินการบัญชี และประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้โปรแกรมการเงินการบัญชี กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่การเงินการบัญชี จำนวน 10 คน และหัวหน้าการเงินการบัญชี (ผอ.รพ.สต.) จำนวน 10 คน ในเขตพื้นที่อำเภोजันทพะเยา รวมทั้งสิ้น 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โปรแกรม PCU Money Chun Phayao และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานโปรแกรมการเงินการบัญชี วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย และร้อยละ โดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลติดตามและ

ประเมินผลด้วยตนเอง ผลการศึกษา พบว่า โปรแกรม PCU Money Chun Phayao สามารถคำนวณและออกกระเบียนรายงาน การเงิน การบัญชีได้ครอบคลุมตามระเบียบการเงิน การบัญชี และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อโปรแกรมนี้ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 97.47 หากพิจารณารายด้านพบว่าด้านรูปแบบและการใช้งาน มีความพึงพอใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 95.4 ด้านระบบความปลอดภัย มีความพึงพอใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 97.6 และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีความพึงพอใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 99.4 ทั้งนี้ควรพัฒนาโปรแกรมให้รายงานผลที่สอดคล้องกับระเบียบการเงิน บัญชีที่อาจจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

กรอบแนวคิดในการศึกษา

R2R ย่อมาจาก Routine to Research แปลว่าพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย R2R เป็นคำที่คิดกันขึ้นมาเองในประเทศไทย โดยศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ซึ่งวัตถุประสงค์ของ R2R คือ การใช้ข้อมูลและประสบการณ์จากงานการทำงานประจำไปในการสร้างความรู้ให้เป็นระบบ แต่ R2R อาจเป็นชื่อที่ทำให้คนเข้าใจผิดได้ง่าย เพราะคิดว่าหัวใจของเรื่องนี้คือการทำวิจัย ซึ่งเป็นคำที่ทำให้คนบางกลุ่มเดินหนี เพราะกลัวเรื่องการวิจัยเนื่องจากคิดว่าเป็นเรื่องยาก แต่การวิจัยแบบ R2R นั้นเป็นงานวิจัยแบบง่าย ๆ เพราะหัวใจจริง ๆ ไม่ได้อยู่ที่การวิจัย แต่อยู่ที่การพัฒนางาน โดยจัดกระบวนการให้เกิดการเรียนรู้ในแบบที่ไม่ให้กลุ่มตัวอย่างกังวลเรื่องวิจัย โดยเริ่มจากการค้นหาสภาพปัญหา หาวิธีการแก้ไขร่วมกัน ออกแบบการวิจัย ลงมือปฏิบัติจริงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงปรับปรุงพัฒนางานและสรุปผลการพัฒนางานร่วมกัน โดยยึดหลักวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle : PDCA) และการเรียนรู้โดยการลงมือทำของจอห์น ดิวอี้ (Learning by doing) เพื่อพัฒนางานประจำที่เป็นปัญหาขององค์กร ดังแผนภูมิต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามกรอบแนวคิด กล่าวคือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างเครื่องมือในการศึกษา ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนางานประจำ เลือกและสร้างเครื่องมือตามวิธีการพัฒนางาน ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อพัฒนางาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพัฒนางาน วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการพัฒนางานร่วมกัน โดยดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. พื้นที่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการพัฒนางานประจำ
3. กำหนดแนวทางในการพัฒนางานประจำ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. พื้นที่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก

- 1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูอาสาฯ ครูกศน.ตำบล ครูสอนคนพิการและบรรณารักษ์ของ กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
- 2) พื้นที่ ศึกษาการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย ของกศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

2. ศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการพัฒนางานประจำ

ผู้ศึกษาร่วมกับผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ คณะครู กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปางได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชุมเพื่อชี้แจง สร้างความเข้าใจและร่วมกันวางแผนในการพัฒนางานประจำ ซึ่งการพัฒนางานประจำนี้เป็นการพัฒนางานที่ดำเนินการไปตามห้วงเวลาในการดำเนินงานของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องวางแผนร่วมกัน

2. ค้นหาสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การค้นหาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนางานประจำโดยการประชุม และศึกษาเอกสารที่แสดงข้อมูล ที่สะท้อนการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดโจทย์/ปัญหาการวิจัย

3. กำหนดแนวทางในการพัฒนางานประจำ

ผู้ศึกษาร่วมกับผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ คณะครู กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ระดมความคิดเห็นเพื่อเลือกวิธีการในการพัฒนางานประจำที่สำคัญเป็นลำดับแรก พร้อมทั้งเลือกเครื่องมือในการพัฒนางานประจำ การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ทดลองการใช้เครื่องมือและ นำเสนอผลการวิจัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย

1. ประเด็นการประชุม ประกอบด้วยประเด็นต่อไปนี้

1) นโยบายในการพัฒนางานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงาน จังหวัดลำปาง

- นโยบายในการพัฒนางานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย

- การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย
- การจัดสรรงบประมาณ
- การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์

2) นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยของ กศน.อำเภอแจ้ห่ม

- การวิเคราะห์นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย/เหตุผลในการนำนโยบายนี้สู่การปฏิบัติ

- การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยสู่การปฏิบัติ

- การบริหารจัดการ (มอบหมายงาน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์)
- บุคลากร (สร้างความเข้าใจโดยการประชุม/ อบรม/ หน่วยงาน ภาคี เครือข่าย

สนับสนุนส่งเสริม)

- งบประมาณ (กศน.จัดสรร จำนวน/ ภาคีเครือข่ายสนับสนุน)

3) การนำนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยสู่การปฏิบัติของ กศน.อำเภอแจ้ห่ม

- การค้นหาสภาพ ปัญหาของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/
วิธีการแก้ไขปัญหาค้นต้นและผลของการแก้ไขปัญห
 - การเลือกวิธีการ/ รูปแบบ/ สื่อหรืออื่น ๆ เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงสภาพหรือปัญหาทำ
อย่างไร
 - การปรับปรุงวิธีการ/ รูปแบบ/ สื่อหรืออื่น ๆ เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงสภาพหรือปัญหาทำ
อย่างไร
 - การนำวิธีการ/ รูปแบบ/ สื่อหรืออื่น ๆ ไปใช้ทำอย่างไร
 - การประเมินผลทำอย่างไร
 - ผลที่เกิดกับครู/ ผู้บริหาร
- 4) ปัญหา อุปสรรคของการแก้ไขปัญหา/ การพัฒนางาน/ มีแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา
งานหรือการนำแนวทางไปปรับใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานอื่น ๆ
2. ประเด็นการติดตามผลการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
จากรายงานผลการพัฒนางานตามประเด็นที่กำหนดไว้ รายละเอียดดังนี้
- 2.1) สภาพ ปัญหาเป็นอย่างไร สาเหตุเกิดจากอะไร อย่างไร
 - 2.2) ศึกษาวิธีการแก้ปัญหและพัฒนาางานอย่างไร
 - 2.2.1 ศึกษาจากเอกสาร (อย่างไร)
 - 2.2.2 ศึกษาจากผู้รู้ (อย่างไร)
 - 2.2.3 ศึกษาจากสื่อเทคโนโลยี (อย่างไร)
 - 2.3) วิธีการ เครื่องมือที่เลือกใช้ในการแก้ปัญหหรือพัฒนางานคืออะไร เพราะอะไร
 - 2.4) วิธีการสร้างเครื่องมือในการแก้ปัญหหรือพัฒนางานทำอย่างไร (มีการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือหรือไม่ อย่างไร)
 - 2.5) วิธีการนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปใช้ในการแก้ปัญหหรือพัฒนางานอย่างไร
 - 2.6) วิธีการวิเคราะห์ ประเมินผลการแก้ปัญหหรือพัฒนางานทำอย่างไร
 - 2.7) ผลการแก้ปัญหหรือพัฒนางานเป็นอย่างไร (เป็นประโยชน์อย่างไร)
 - 2.8) ปัญหา อุปสรรคที่พบคืออะไร นำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนางานอย่างไร
บ้าง
 - 2.9) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหหรือการพัฒนางาน
- 5. การเก็บรวบรวมข้อมูล**
- ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
- 1) ประชุมโดยใช้ประเด็นการประชุมในกิจกรรมการนำเสนอผลการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง

- 2) ติดตามผลการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย จากเอกสารรายงานผลการพัฒนางานตามประเด็นที่กำหนดไว้
- 3) สังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้ประเด็นการประชุมที่สามารถเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตได้
- 4) สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยโดยใช้ประเด็นการประชุมที่สามารถเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ได้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation)

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย ผู้วิจัยร่วมกับผู้บริหาร คณะครู กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปางได้ร่วมกันศึกษาข้อมูล สภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนางานประจำ จากนั้นนำข้อมูล สภาพ ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษามาจัดลำดับความสำคัญ ของสภาพหรือปัญหาของงานประจำ เลือกวิธีการพัฒนางาน สร้างเครื่องมือตามวิธีการที่กำหนดทดลองใช้ เครื่องมือเพื่อพัฒนางาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพัฒนางาน วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการพัฒนาร่วมกัน โดยนำเสนอผลการศึกษาเป็นลำดับดังนี้

1. ประชุมเพื่อชี้แจง สร้างความเข้าใจและร่วมกันวางแผนในการพัฒนางานประจำร่วมกันทั้งผู้วิจัย ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ คณะครู กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ซึ่งการพัฒนางานประจำนี้เป็นการพัฒนางานที่ดำเนินการไปตามห้วงเวลาในการดำเนินงานของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องวางแผนร่วมกัน เพื่อค้นหาสภาพปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดโจทย์/ปัญหาการวิจัยพร้อมทั้งเลือกเครื่องมือในการวิจัย การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ทดลองการใช้เครื่องมือการวิจัย (ผังการปฏิบัติงานเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร) และนำเสนอผลการวิจัย และกำหนดระยะเวลา วัตถุประสงค์ และผู้รับผิดชอบ

2. การค้นหาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนางานประจำโดยการประชุม และศึกษาเอกสารที่แสดงข้อมูลที่สะท้อนการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ซึ่งพบว่าบุคลากรเปลี่ยนแปลง ทั้งตำแหน่งครูอาสาสมัครและครูกศน.ตำบล มีข้อจำกัดในการสอนงาน คนที่ทำงานอยู่ก่อนก็ไม่สามารถสอนงานได้ชัดเจน และไม่ต่อเนื่อง ภารกิจงานที่รับผิดชอบมีจำนวนมาก รวมถึงมีระเบียบ ข้อปฏิบัติของแต่ละงานแตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้ที่เข้ามาทีหลังมีพื้นฐานความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการปฏิบัติงานที่หลากหลาย ส่งผลให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ติดขัดและไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ กล่าวคือ 1) งานธุรการ เอกสารสูญหาย และการเสนองานในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากมีการแก้ไขงานและครูออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่สะดวกในการแก้ไข 2) การจัดทำเอกสารที่สำคัญ เช่น โครงการ หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้รายภาค แผนการจัดการเรียนรู้รายสัปดาห์ ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ยังไม่ชัดเจน แต่ละคนจึงจัดทำตามความรู้ ความเข้าใจของตนเอง 3) ครูมีภารกิจงานจำนวนมาก ทั้งงานในบทบาทภารกิจหลักของ กศน.อันได้แก่ การส่งเสริมการรู้หนังสือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งการจัดการศึกษาต่อเนื่องนี้ ประกอบด้วย

การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ยังต้องจัดการศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงสถานศึกษาต้องปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากต้นสังกัด ภารกิจเร่งด่วนของรัฐบาล ทั้งนี้ยังต้องร่วมปฏิบัติงานกับภาคีเครือข่าย 4) มีคู่มือ เอกสารแนวทางในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นลักษณะในภาพกว้าง ไม่ระบุอย่างชัดเจนว่าให้ทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใด เมื่อศึกษาแล้วบางเรื่องก็ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เมื่อระดมความคิดเห็นในที่ประชุมแล้วได้เรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนางานต่าง ๆ ดังนี้ 1) จัดทำคู่มือ หรือเอกสารแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานแต่ละงานเพื่อใช้เป็นเอกสารฉบับเดียวกัน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายภาคและแผนการจัดการเรียนรู้รายสัปดาห์ 4) การเขียนโครงการ และ 5) การแก้ไขปัญหาเอกสารสูญหายและปรับปรุงการเสนองานเพื่อให้ผู้บริหารพิจารณาให้รวดเร็วมากขึ้น

3. การหาวิธีการแก้ไขปัญหา จากการระดมความคิดเห็นในที่ประชุม จะพบว่าสถานศึกษามีคู่มือ เอกสารแนวทางในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นลักษณะในภาพกว้าง ไม่ระบุอย่างชัดเจนว่าให้ทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใดและจากการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาก็พบว่าต้องการจัดทำคู่มือ หรือเอกสารแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานแต่ละงานเพื่อใช้เป็นเอกสารฉบับเดียวกัน เมื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กศน.พบว่ามีครูบางส่วนเคยใช้คู่มือปฏิบัติงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำปาง (เดิม) เคยดำเนินการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน จึงเลือกคู่มือปฏิบัติงานเป็นวิธีการในการพัฒนางาน ซึ่งคู่มือนี้จะมีเนื้อหาที่ระบุว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไรและอย่างไรโดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงานและคำอธิบายอย่างชัดเจนจึงเชื่อว่าคู่มือการปฏิบัติงานจะช่วยแก้ไขปัญหาได้ทุกงาน

4. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามโครงสร้างการบริหารกศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 3 กลุ่มงาน 1) กลุ่มอำนวยการ มีงานธุรการและสารบรรณ งานการเงิน งานบัญชี งานพัสดุ งานงบประมาณและระดมทรัพยากร งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานยานพาหนะ งานแผนงานและโครงการ งานข้อมูลและสารสนเทศและประชาสัมพันธ์ 2) กลุ่มจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีงานส่งเสริมการรู้หนังสือ งานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานทะเบียนและวัดผลการศึกษา งานประเมินเทียบระดับการศึกษา งานการศึกษาสำหรับคนพิการ งานการศึกษาต่อเนื่อง งานการศึกษาตามอัธยาศัย งานจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น งานจัดและพัฒนา กศน.ตำบลงานจัดและพัฒนาศศช. งานห้องสมุดประชาชน งานศูนย์อาชีวศึกษา และ 3) กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจกรรมพิเศษ มีงานส่งเสริมและสนับสนุนภาคีเครือข่าย งานเศรษฐกิจพอเพียง สวนพฤกษศาสตร์ กศน. งานป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งเสพติดสถานศึกษาสีขาวและเอดส์ งานส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย และงานลูกเสือนอกโรงเรียน โดยแบ่งหน้าที่ให้ครูรับผิดชอบยกร่างคู่มือปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มงาน แต่ละงานตรวจคุณภาพคู่มือโดยใช้เครื่องมือการตรวจคุณภาพก่อนนำไปใช้

5. เลือกคู่มือการปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก เพียง 1 เรื่อง เนื่องจากหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดทำหลักสูตรได้ ซึ่งหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นอกจากนี้หากจะพัฒนางานจำนวนหลายงาน ซึ่งแต่ละงานมีห้วงเวลาในการดำเนินการอยู่ในช่วงเวลาเดียวกันจะส่งผลให้การพัฒนางานนั้น ๆ ไม่เกิดการพัฒนาและไม่เป็นไปตามแผนการวิจัยตามที่กำหนดไว้

6. ดำเนินการสร้างคู่มือการปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ซึ่งคู่มือการปฏิบัติงานนี้ จะระบุ รายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานอย่างละเอียด ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงาน ขั้นตอน/กิจกรรม วิธีปฏิบัติ เอกสาร/แบบฟอร์ม และระยะเวลา โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง ในที่นี้ขอนำเสนอขั้นตอน/กิจกรรม ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ประกอบด้วย การสำรวจ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐาน 2) การร่างหลักสูตร 3) การเขียนหลักสูตร 4) การตรวจคุณภาพของหลักสูตรและปรับแก้ก่อนนำไปใช้ 5) การนำหลักสูตรไปใช้ 6) การประเมินผลการใช้หลักสูตร และ 7) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร (ส่วนรายละเอียดของคู่มืออยู่ในภาคผนวก)

7. ดำเนินการสร้างแบบตรวจสอบคุณภาพคู่มือการปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 เป็นแบบตรวจสอบรายการ มีประเด็นในการตรวจสอบ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบของคู่มือฯ และด้าน ขั้นตอน กิจกรรมและวิธีปฏิบัติงาน (ส่วนรายละเอียดของคู่มืออยู่ในภาคผนวก)

8. ปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ตามผลการตรวจสอบโดยมีผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หัวหน้างานการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะครูทุกคน.ก่อนนำไปใช้ โดยปรับแก้ในเรื่อง ลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติให้ ชัดเจน และให้แนบเอกสาร แบบฟอร์มที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนให้ครบถ้วนพร้อมทั้งระบุแหล่งสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติโดยใช้คู่มือได้ศึกษาเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังได้ปรับแก้การใช้ภาษาให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย

9. ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกตามคู่มือปฏิบัติงาน กศน.อำเภอแจ้ห่มดำเนินการ พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกจำนวน 3 หลักสูตร ประกอบด้วย 1) การทำน้ำผัก ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น 2) การทำน้ำปู ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และการทำถั่วเน่า ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการพัฒนาหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตร ครู กศน.ใช้คู่มือปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือในการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาเลือกตามที่กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดวันแล้วเสร็จ โดยการปฏิบัติการจริง แม้ว่าในคู่มือได้ กำหนดขั้นตอน กิจกรรม เอกสาร แบบฟอร์ม แหล่งสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้อย่างละเอียดและครบถ้วน

แต่ครู กศน.ยังต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับการเขียนความเป็นมาของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหา ตัวชี้วัด และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

10. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ดำเนินการโดยการประชุม ตัวแทนของแต่ละหลักสูตร นำเสนอผลการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัย ผู้บริหารและคณะครูให้ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขโดยให้ศึกษาและปฏิบัติตามคู่มือปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 และนำเสนอผลการปรับปรุงต่อที่ประชุมอีกครั้ง ทั้งนี้การพัฒนาหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตรดังกล่าวได้ร่างหลักสูตรที่มีครบตามองค์ประกอบของเอกสารหลักสูตร ที่มีองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนคำอธิบายรายวิชา และส่วนรายละเอียดคำอธิบายรายวิชา แต่ยังมีคำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนความเป็นมาของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหา ตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ชัดเจน สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน ควรนำไปปรับปรุงให้มีคุณภาพโดยนำหลักสูตรเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาหากคณะกรรมการสถานศึกษามีข้อเสนอหรือข้อเสนอแนะ ก็ให้ดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอขออนุมัติหลักสูตรจากผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นขั้นตอนต่อไป จากนั้นนำหลักสูตรที่ผ่านการอนุมัติแล้วเสนอสำนักงาน กศน.จังหวัด เพื่อขอรหัสรายวิชาเลือกก่อนนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนต่อไป

11. สรุปผลการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก โดยมีคณะครู กศน. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้วิจัยได้ร่วมกันสรุป ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปโดยยึดตามกระบวนการขั้นตอนการวิจัยที่ละขั้นตอน เพื่อชี้ให้เห็นว่าพัฒนางานประจำในครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย ตั้งแต่การค้นหาค้นหาปัญหาประจำ การหาแนวทางแก้ไขปัญหาค้นหาประจำ การเลือกวิธีการ เลือกเครื่องมือพร้อมทั้งสร้างเครื่องมือ หากคุณภาพของเครื่องมือ ปรับปรุงเครื่องมือตลอดจนนำเครื่องมือไปใช้ และนำเสนอผลการพัฒนางานประจำ โดยการใช้ตารางเปรียบเทียบระหว่างการวิจัยแบบR2R การพัฒนางานประจำและการวิจัย นอกจากนี้คณะครูได้สะท้อนข้อมูลในการพัฒนางานประจำครั้งนี้ คือ

- 1) การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกมีขั้นตอนและรายละเอียดจำนวนมาก เป็นเรื่องยากที่จะศึกษาด้วยตนเอง ต้องมีผู้ที่มีความรู้ให้คำปรึกษาแม้ว่าจะมีคำอธิบาย เอกสารที่เกี่ยวข้องและเอกสารตัวอย่างก็ตาม
- 2) จากการพัฒนางานประจำในครั้งนี้ไม่เหมือนการทำวิจัย แต่เป็นการทำงานประจำโดยมีผู้รู้มาช่วยในการพัฒนางาน ช่วยให้ครู กศน.ได้เรียนรู้จากการลงมือทำ และได้แนวทางในการทำงานที่ชัดเจนขึ้น
- 3) หากใช้คำว่าวิจัยจะรู้สึกต่อต้าน
- 4) ได้หลักสูตรรายวิชาเลือกเสรีซึ่งเป็นประโยชน์กับ กศน.อำเภอแจ้ห่มที่มีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นระบบมากขึ้น และ
- 5) หลักการของคู่มือปฏิบัติงานสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานประจำอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย ผู้วิจัยร่วมกับผู้บริหาร คณะครู กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปางได้ร่วมกันศึกษาข้อมูล สภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนางานประจำ จากนั้นนำข้อมูล สภาพ ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษามาจัดลำดับความสำคัญของสภาพหรือปัญหาของงานประจำ เลือกวิธีการพัฒนางาน สร้างเครื่องมือตามวิธีการที่กำหนดทดลองใช้ เครื่องมือเพื่อพัฒนางาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนางาน วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการพัฒนา ร่วมกัน การวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ เรียบเรียง โดยนำเสนอผลการศึกษาเป็นลำดับดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ด้านการวางแผนมีการประชุมเพื่อชี้แจง สร้างความเข้าใจและร่วมกันวางแผนในการพัฒนางานประจำร่วมกันทั้งผู้วิจัย ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอ คณะครู กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง เพื่อกำหนดกิจกรรมระยะเวลา วัตถุประสงค์และผู้รับผิดชอบ

2. ด้านการปฏิบัติได้ดำเนินการตามกิจกรรมและห้วงเวลาที่ร่วมกันกำหนดไว้ เริ่มจากการค้นหาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนางานประจำ ซึ่งพบว่ากศน.อำเภอแจ้ห่มครูอาสาสมัคร และครูกศน.ตำบลเปลี่ยนบ่อย มีข้อจำกัดในการสอนงาน ไม่สามารถสอนงานได้ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง มีภารกิจงานที่รับผิดชอบมีจำนวนมาก มีระเบียบ ข้อปฏิบัติของแต่ละงานแตกต่างกัน รวมถึงผู้ที่เข้ามาปฏิบัติใหม่มีพื้นฐานความรู้ ทักษะและทัศนคติในการปฏิบัติงานที่หลากหลาย ส่งผลให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ติดขัดและไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ได้แก่ งานธุรการ เอกสารสูญหาย และการเสนองานในแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างล่าช้า การจัดทำเอกสารที่สำคัญ เช่น โครงการ หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้รายภาค แผนการจัดการเรียนรู้รายสัปดาห์ มีการดำเนินการทุกอย่างแต่ยังมีข้อควรพัฒนา โดยที่ครูมีความรู้ ความเข้าใจและนำไปใช้อย่างหลากหลาย และไม่เป็นทิศทางเดียวกัน กอปรกับครูมีภารกิจงานจำนวนมาก ทั้งงานในบทบาทภารกิจหลักของ กศน.งานที่ได้รับมอบหมายจากต้นสังกัด ภารกิจเร่งด่วนของรัฐบาล รวมถึงงานที่ต้องร่วมปฏิบัติงานกับภาคีเครือข่าย ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ มีคู่มือและเอกสารแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานนั้น ๆ แต่บางเรื่องก็ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เนื่องจากเป็นแนวทางการดำเนินงานในภาพรวม

จากการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาก็พบว่าสถานศึกษาต้องการจัดทำคู่มือหรือเอกสารแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานแต่ละงานเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยใช้เอกสารฉบับ

เดียวกัน ซึ่งคู่มือปฏิบัติงานนี้มีเนื้อหาที่ระบุว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไรและอย่างไร โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงานและคำอธิบายอย่างชัดเจนเพื่อช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของ กศน.อำเภอ

ดำเนินการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามโครงสร้างการบริหารกศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และกลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจกรรมพิเศษ โดยแบ่งหน้าที่ให้ครูรับผิดชอบร่างคู่มือปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มงาน แต่ผลงานตรวจคุณภาพคู่มือโดยใช้เครื่องมือการตรวจคุณภาพก่อนนำไปใช้ โดยการสร้างแบบตรวจสอบคุณภาพคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ มีประเด็นในการตรวจสอบ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบของคู่มือฯ และด้านขั้นตอน กิจกรรมและวิธีปฏิบัติงาน ทั้งนี้ กศน.อำเภอแจ้ห่มเลือกคู่มือการปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก เพียง 1 เรื่อง เนื่องจากหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นอกจากนี้หากจะพัฒนางานจำนวนหลายงาน ซึ่งแต่ละงานมีช่วงเวลาในการดำเนินการอยู่ในช่วงเวลาเดียวกันจะส่งผลให้การพัฒนางานนั้น ๆ ติดขัดและไม่เป็นไปตามแผนการวิจัยที่กำหนดไว้ ดำเนินการปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 ตามผลการตรวจสอบคุณภาพ โดยได้ปรับแก้ในเรื่อง ลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติให้ระบุรายละเอียดการปฏิบัติชัดเจน และให้แนบเอกสาร แบบฟอร์มที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนให้ครบถ้วน และระบุแหล่งสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน รวมถึงปรับแก้การใช้ภาษาให้ชัดเจนและเข้าใจง่ายก่อนนำไปใช้ (ส่วนรายละเอียดของคู่มืออยู่ในภาคผนวก)

ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้คู่มือการปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 เป็นเครื่องมือในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งคู่มือนี้ระบุรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงานอย่างละเอียด ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงาน ขั้นตอน/กิจกรรม วิธีปฏิบัติ เอกสาร/แบบฟอร์ม และระยะเวลา โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง ในที่นี้ขอแนะนำเสนอขั้นตอน/กิจกรรม ในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ประกอบด้วย การสำรวจ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การร่างหลักสูตร 3) การเขียนหลักสูตร 4) การตรวจคุณภาพของหลักสูตร และปรับแก้ก่อนนำไปใช้ 5) การนำหลักสูตรไปใช้ 6) การประเมินผลการใช้หลักสูตร และ 7) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร (ส่วนรายละเอียดของคู่มืออยู่ในภาคผนวก)

ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกจำนวน 3 หลักสูตร ประกอบด้วย 1) การทำน้ำผัก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) การทำน้ำปู ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 3) การทำถั่วเน่า ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยร่วมกันกำหนดวันแล้วเสร็จ แม้ว่าในคู่มือปฏิบัติงานฯได้กำหนดขั้นตอน กิจกรรม เอกสารแบบฟอร์ม แหล่งสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้อย่างละเอียดและครบถ้วน แต่ครู กศน.ยังต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับการเขียนความเป็นมาของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหา ตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. การตรวจสอบ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ให้ตัวแทนของแต่ละหลักสูตร นำเสนอผลการพัฒนาหลักสูตรตามที่กำหนดร่วมกัน ผู้วิจัย ผู้บริหารและคณะครูให้ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะ ผู้รับผิดชอบแต่ละหลักสูตรดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยการศึกษาและปฏิบัติตามคู่มือปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 และนำเสนอผลการปรับปรุงต่อที่ประชุมอีกครั้ง เพื่อการพัฒนาหลักสูตรทั้ง 3 หลักสูตรดังกล่าวได้ร่างหลักสูตรที่มีครบตามองค์ประกอบของเอกสารหลักสูตร ที่มีองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนคำอธิบายรายวิชา และส่วนรายละเอียดคำอธิบายรายวิชา แต่ยังมีคำแนะนำเกี่ยวกับการเขียนความเป็นมาของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหา ตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ชัดเจน สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน

4. การปรับปรุงหลักสูตร หากจะนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้จะต้องปรับปรุงเกี่ยวกับการเขียนความเป็นมาของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหา ตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ชัดเจน สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน จากนั้นจึงสามารถนำหลักสูตรเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษา จากนั้นจึงเสนอขออนุมัติหลักสูตรจากผู้อำนวยการสถานศึกษา และนำหลักสูตรที่ผ่านการอนุมัติเสนอสำนักงาน กศน.จังหวัด เพื่อขอรหัสรายวิชาเลือกก่อนนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนต่อไป

5. สรุปผลการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก โดยมีคณะครู กศน. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้วิจัยได้ร่วมกันสรุป ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปโดยยึดตามกระบวนการขั้นตอนการวิจัยที่ละขั้นตอน เพื่อชี้ให้เห็นว่าพัฒนางานประจำในครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย ทั้งนี้คณะครูได้สะท้อนข้อมูลในการพัฒนางานประจำครั้งนี้ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกมีขั้นตอนและรายละเอียดจำนวนมาก เป็นเรื่องยากที่จะศึกษาด้วยตนเอง ต้องมีผู้ที่มีความรู้ให้คำปรึกษาแม้ว่าจะมีคำอธิบาย เอกสารที่เกี่ยวข้องและเอกสารตัวอย่างก็ตาม 2) จากการพัฒนางานประจำในครั้งนี้ไม่เหมือนการทำวิจัย แต่เป็นการทำงานประจำโดยมีผู้รู้มาช่วยในการพัฒนางาน ช่วยให้ครู กศน.ได้เรียนรู้จากการลงมือทำและได้แนวทางในการทำงานที่ชัดเจนขึ้น 3) หากใช้คำว่าวิจัยจะรู้สึกต่อต้าน 4) ได้หลักสูตรรายวิชาเลือกเสรีซึ่งเป็นประโยชน์กับ กศน.อำเภอแจ้ห่ม ที่มีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นระบบมากขึ้น และ 5) หลักการของคู่มือปฏิบัติงานสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานประจำอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

การพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ซึ่งได้ร่างหลักสูตรรายวิชาเลือก จำนวน 3 หลักสูตร ได้แก่ 1) การทำน้ำผัก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) การทำน้ำปู ระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย และ3) การทำถั่วเน่า ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สิ่งที่ทำให้การพัฒนางานประจำวันบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังข้ออภิปรายผลดังนี้

1. การพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกนี้ ดำเนินการตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง “Deming Cycle” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการที่ดำเนินการพัฒนางานตามวงจรคุณภาพ PDCA

1) การพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย ผู้บริหารและปฏิบัติงานมีความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนางานและมีส่วนร่วมในการวางแผนในการพัฒนางานร่วมกันซึ่งได้ดำเนินการตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง “Deming Cycle” ในขั้นตอนการวางแผน (Plan) ตามที่สุธาสิณี โปธิจันทร์ (2558) กล่าวถึงวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง ว่า PDCA เป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง หากมีการวางแผนไว้เป็นอย่างดี มักมีโอกาสบรรลุเป้าหมายได้มากกว่าทำโดยไม่มีวางแผนหรือมีแผนที่ไม่เอื้อต่อการนำไปปฏิบัติได้จริง อย่างไรก็ตามการวางแผนยังไม่ใช่คำตอบสุดท้ายของความสำเร็จ บ่อยครั้งที่มักพบว่ามีการวางแผนที่ดีและจัดเก็บเข้าแฟ้ม ส่วนการดำเนินงานก็ทำกันไปตามสถานการณ์ ไม่นำแผนสู่การปฏิบัติ โอกาสของความสำเร็จคงไม่เป็นไปตามที่ตั้งค่าเป้าหมายไว้

2) ในการดำเนินการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เรื่องการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก โดยปฏิบัติตามคู่มือปฏิบัติงาน ครูได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงโดยมีผู้บริหาร ผู้วิจัยให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะนั้น ๆ แต่ครู กศน.ยังต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับการเขียนความเป็นมาของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหา ตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแม้ว่าในกลุ่มปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกได้กำหนดขั้นตอน กิจกรรม เอกสาร แบบฟอร์ม แหล่งสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้อย่างละเอียดและครบถ้วนแล้วก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกเป็นเรื่องที่ยาก มีกระบวนการที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจหลายด้าน เช่น หลักสูตรแกนกลาง จิตวิทยา ปรัชญาการศึกษา ธรรมชาติของความรู้ ประวัติศาสตร์ การศึกษา สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในสังคม สภาพสังคมในอนาคต บริบทชุมชน เป็นต้น แต่ครูก็ยังสามารถพัฒนาหลักสูตรได้ในระดับหนึ่งเป็นไปตามวงจรคุณภาพในขั้นตอนการปฏิบัติ (Doing) ที่ครูได้ฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง มีคนคอยให้คำแนะนำและให้ข้อเสนอแนะ

3) ในการตรวจสอบ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยการนำเสนอผลการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้วิจัยและผู้บริหาร โดยให้ศึกษาและปฏิบัติตามคู่มือปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกเป็นไปตามวงจรคุณภาพในขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)

4) การปรับปรุงหลักสูตร หากจะนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้จะต้องปรับปรุงเกี่ยวกับการเขียนความเป็นมาของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหา ตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ชัดเจน สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน จากนั้นสามารถนำหลักสูตรเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและ

ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษา จากนั้นจึงเสนอขออนุมัติหลักสูตรจากผู้อำนวยการสถานศึกษา และนำหลักสูตรที่ผ่านการอนุมัติเสนอสำนักงาน กศน.จังหวัด เพื่อขอรหัสรายวิชาเลือกก่อนนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนต่อไปเป็นไปตามวงจรคุณภาพในขั้นตอนการดำเนินการต่อไป (Action)

2. การดำเนินการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) ผู้กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปางในครั้งนี้นำดำเนินการพัฒนางานตามวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle-PDCA) ซึ่งสุธาสิณี โพธิจันทร์ (2558) กล่าวว่า ทุกครั้งที่การดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบ ก็จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไปและก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าการพัฒนางานจะใช้เครื่องมือพื้นฐานหรือ เครื่องมือระดับสูงที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้เกิดการยกระดับ คุณภาพ ปรับปรุงและพัฒนาต่อยอด ล้วนจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินงานอย่างครบถ้วน ตั้งแต่การวางแผนอย่างเหมาะสมด้วยการใช้ข้อมูลของสถานการณ์จริง การปฏิบัติการตรวจสอบ ฝ้าติดตามอย่างเป็นระยะ ซึ่งก็จะทำให้สามารถปรับแผน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ รวมถึงมีการสรุปบทเรียนที่ได้หลังจากจบโครงการ ทำให้สามารถเรียนรู้รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับองค์กร และนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานรอบใหม่ ซึ่งจะทำให้กิจกรรมการเพิ่มผลผลิตภาพได้รับการพัฒนาและยกระดับได้อย่างต่อเนื่อง

3. การพัฒนางานประจำด้วยการกระบวนการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกครั้งนี้ ครู กศน.อำเภอแจ้ห่ม มีส่วนร่วมตั้งแต่การค้นหาปัญหางานประจำ การหาแนวทางแก้ไขปัญหางานประจำ การเลือกวิธีการ เลือกเครื่องมือพร้อมทั้งสร้างเครื่องมือ หาคุณภาพของเครื่องมือ ปรับปรุงเครื่องมือตลอดจนนำเครื่องมือไปใช้ โดยการแบ่งกลุ่มเพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกจนกระทั่งนำเสนอผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะครู กศน. ผู้บริหารกศน.อำเภอแจ้ห่ม และคำแนะนำของผู้วิจัย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนางานประจำนี้คณะครูได้ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นไปตามหลักการเรียนรู้โดยการลงมือทำ ตามที่บุบผา เรืองรอง (ม.ป.ป.) กล่าวถึง การเรียนรู้โดยการลงมือทำ (Learning by doing) ของจอห์น ดีวอี้ (John Dewey) ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ฝึกคิด ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเองและฝึกทักษะการเสาะแสวงหาความรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าหากคนเราได้ลงมือทำด้วยตนเองจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ใฝ่เรียน การเรียนรู้โดยการลงมือทำ มีประโยชน์ต่อผู้เรียนที่จะเข้าใจตนเอง ได้รู้จักการสืบค้นหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาและได้เรียนรู้จากผู้อื่น

4. การพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกครั้งนี้ ได้ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่สอดคล้องกับสภาพจริง และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานประจำทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการกำหนดเวลาในการปฏิบัติเพื่อพัฒนางานทุกขั้นตอนเพื่อให้มีเวลาอย่างพอเพียงสำหรับการเรียนรู้ในการพัฒนางาน ตามที่สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี (2522) ระบุว่า การเรียนรู้เป็นพัฒนาการหนึ่งของชีวิตที่ไม่มีวันจบสิ้น บุคคลเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาในเรื่องต่าง ๆ กัน ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน โดยการรับรู้ที่แตกต่างกัน โดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสติปัญญา และทางด้านร่างกายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้มีเวลาอย่างพอเพียงในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ ๆ การฝึกทักษะใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

สำหรับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยเฉพาะทัศนคติเรื่อง การวิจัย ที่คนส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นเรื่องที่ยาก แต่ผู้วิจัยได้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการพาคิด พาทำ โดยไม่ให้เกิดความรู้สึกกังวลเรื่องกระบวนการวิจัยแต่ดำเนินไปตามกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การค้นหาปัญหางานประจำ การหาแนวทางแก้ไขปัญหางานประจำ การเลือกวิธีการ เลือกเครื่องมือพร้อมทั้งสร้างเครื่องมือ หากคุณภาพของเครื่องมือ ปรับปรุงเครื่องมือตลอดจนนำเครื่องมือไปใช้ นำเสนอผลการพัฒนางานและสรุปกระบวนการวิจัยโดยใช้ตารางเปรียบเทียบระหว่างการวิจัยแบบ R2R การพัฒนางานประจำและการวิจัย ซึ่งเป็นไปตามวิจารณ์ พานิช (2551) ซึ่งเป็นแกนนำในการผลักดันแนวคิดการวิจัยจากงานประจำ กล่าวว่า R2R ย่อมาจาก Routine to Research นำมาซึ่งคุณค่าของคนทำงานประจำ การปรับความคิด ความเชื่อที่ว่า การวิจัยเป็นเรื่องยาก เป็นเรื่องไกลตัว เป็นเรื่องของคนอื่นมาเป็นการวิจัย เป็นการสร้างหรือการผลิตความรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง สามารถทำทุกที่ให้เป็นองค์กรที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยนำกระบวนการวิจัยมาใช้เป็น “เครื่องมือ” ในการเรียนรู้ทางวิชาการ R2R นำมาซึ่งการสร้างความรู้เพื่อพัฒนางานประจำโดยผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งการพัฒนางานด้วยการนำกระบวนการวิจัยเข้ามาใช้แก้ปัญหางานจะผลักดันผลงานสู่ความเป็นเลิศได้ ลดช่องว่างระหว่างผู้สร้างและผู้ใช้ความรู้ ส่งเสริมให้นักวิจัยและผู้ใช้งานวิจัยกลายเป็นคนกลุ่มเดียวกัน โดยเปลี่ยนเป็นมองว่าผู้สร้างความรู้ก็มีหน้าที่ต้องนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ด้วย

6. การพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัยนี้ เป็นการพัฒนาครู กศน.ในด้านการวิจัยโดยใช้การพาคิด พาทำ ในการพัฒนางานประจำ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก นอกจากเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของ กศน.อำเภอยังตอบสนองนโยบาย จุดเน้น สำนักงาน กศน. ปีงบประมาณ 2561 สำนักงาน กศน. (ม.ป.ป.) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ข้อ 4.5 พลิกโฉม กศน.ตำบล สู่ “กศน.ตำบล 4 G” : Good Teacher ข้อ 1) พัฒนาครู กศน. และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ (Good Teacher) ให้เป็นตัวอย่างใน

การเชื่อมโยงความรู้ออกสู่ผู้รับบริการ มีความเป็น “ครูมืออาชีพ” มีจิตบริการความรอบรู้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการความรู้ที่ดี รวมทั้งเป็นผู้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการพัฒนาครูในด้านการวิจัย เพื่อให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้และสามารถพัฒนางานประจำโดยอาศัยกระบวนการวิจัย และใช้แนวคิดการพัฒนางานด้วยการวิจัยแบบ R2R ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบง่าย ๆ ที่ไม่ยึดระเบียบวิธีวิจัย แต่อยู่ที่การพัฒนางาน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

การพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก โดยใช้คู่มือปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือในการพัฒนางาน ซึ่งคู่มือปฏิบัติงานประกอบด้วยเนื้อหาที่ระบุว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไรและอย่างไร มีขั้นตอนการปฏิบัติงานและคำอธิบายอย่างชัดเจนรวมถึงมีแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอนอย่างครบถ้วน แต่การพัฒนางานประจำ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือกนี้ป็นเนื้อหาที่ยาก มีขั้นตอนและรายละเอียดจำนวนมากและมีความเชื่อมโยงกัน หากสถานศึกษาจะพัฒนางานประจำงานอื่น ๆ ควรวิเคราะห์ความยากง่ายของงานแต่ละงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ ศึกษาคู่มือปฏิบัติด้วยตนเอง และปฏิบัติงานตามคู่มือได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย เน้นการพัฒนางานที่ไม่ยึดระเบียบวิธีวิจัย แต่อาศัยกระบวนการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือ หากจะพัฒนางานประจำงานอื่น ๆ จำเป็นต้องยึดหลักกระบวนการวิจัย บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนางานทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนจบและมีการสะท้อนข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). **ถอดรหัสงานประจำนําสู่งานวิจัย Routine to Research**. กองวิจัย และพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร.
- ณัฏพร ศุภสมุทร์และคณะ. (2558). **การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงสร้างซีท สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. ใน บทคัดย่อผลงาน R2R ปี 2588 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากงานประจำสู่งานวิจัย R2R to Transformation สร้างสรรค์สู่การเปลี่ยนแปลง. หน้า 167-168. กรุงเทพฯ : โครงการ สนับสนุนการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยระดับประเทศ.
- ธีรพงษ์ ธรรมโชติ (2558). **การประยุกต์ใช้ IT แบบบูรณาการให้ทำงานง่ายขึ้น**. ในบทคัดย่อผลงาน R2R ปี 2588 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากงานประจำสู่งานวิจัย R2R to Transformation สร้างสรรค์สู่การเปลี่ยนแปลง. หน้า 177-179. กรุงเทพฯ : โครงการสนับสนุนการพัฒนางาน ประจำสู่งานวิจัยระดับประเทศ.
- บุบผา เรืองรอง. **การเรียนรู้โดยการลงมือทำ (Learning by doing)**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จาก <http://taamkru.com/th>.
- พิชญะ เดชโชติวิรุฬห์และคณะ (2558). **การพัฒนาระบบการเงินและบัญชีโดยใช้โปรแกรม PCU Money Chun Phayao โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลล่อ อำเภोजุน จังหวัดพะเยา**. ในบทคัดย่อผลงาน R2R ปี 2588 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากงานประจำสู่งานวิจัย R2R to Transformation สร้างสรรค์สู่การเปลี่ยนแปลง. หน้า 172-173. กรุงเทพฯ : โครงการ สนับสนุนการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัยระดับประเทศ.
- วิจารณ์ พานิช. (2551). “R2R... อย่าสำคัญ (ผิด) ว่าเป็นเป้าหมาย” **R2R : Routine to Research สยบงานจำเจด้วยการวิจัย สู่โลกใหม่ของงานประจำ**. หน้า 11-15. สถาบันวิจัยระบบ สาธารณสุข (สวรส).
- สำนักงาน กศน. (ม.ป.ป.). **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงาน กศน.จังหวัดจันทบุรี. (2522). **จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่**. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2560 จาก <http://chan.nfe.go.th>.
- สุธาสินี โพธิจันทร์. (2558). **PDCA หัวใจสำคัญของการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง**. วารสาร Productivity Word. สถาบันเพิ่มผลแห่งชาติ.

ภาคผนวก

คณะทำงานโครงการการศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย
(Routine to Research : R2R) รุ่นที่ ๑ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย
กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

คณะที่ปรึกษา

นายจำเริญ มุลฟอง

ผู้อำนวยการ สถาบัน กศน. ภาคเหนือ

คณะทำงานกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

1. นายพีระชัย มาลินีกุล	ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ
2. นางพิมพ์พรณ ยอดคำ	ข้าราชการบำนาญ
3. นางอรวรรณ พึ่งเพราะ	ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ
4. นางรสพร หม้อศรีใจ	ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ
5. นายธีระศักดิ์ ลอยลม	ครูชำนาญการ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ
6. นางสาวนัชรี อุ่มบางตลาด	ครูชำนาญการ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ

คณะบรรณาธิการ

1. นายพีระชัย มาลินีกุล	ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ
2. นางอรวรรณ พึ่งเพราะ	ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ

ผู้รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เรียบเรียงและพิมพ์

นางรสพร หม้อศรีใจ

ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ

เผยแพร่ กันยายน 2561

ช่องทาง www.northnfe.org

<http://Morsrijai.blogspot.com>

คู่มือปฏิบัติงาน เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก

 กศน.อำเภอแจ้ห่ม	กลุ่มงาน : จัดการศึกษานอกระบบ งานกิจกรรม: งานการศึกษาพื้นฐาน รหัสเอกสาร :
เรื่อง : การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเลือก	มาตรฐานที่ 2 ตัวบ่งชี้ 2.4,2.7

รายละเอียดขั้นตอน

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
ครูอาสาสมัคร/ /ครู กศน.ตำบล /ครู ศคช. / ครูผู้สอนคน พิการ	1. สำรวจ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐาน	1.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากข้อมูล ต่อไปนี้ - นโยบายและจุดเน้นการทำงาน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่จะจัดทำ ทั้งด้านยุทธศาสตร์ พันธกิจ เป้าประสงค์ - แผนปฏิบัติงานประจำปี งบประมาณของกศน.อำเภอ - แบบสรุปข้อมูลผู้เรียนรายบุคคล **กรณีที่มีข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1 ยัง ไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ หรือไม่ป็น ปัจจุบัน ต้องตรวจสอบข้อมูลอีกครั้ง อาจมีการสำรวจข้อมูลโดยการสอบถาม สัมภาษณ์ ฯลฯ 1.2 นำข้อมูลจากข้อที่ 1.1 และข้อมูลที่ได้ ได้เก็บรวบรวมเพิ่มเติมจากการสำรวจ โดยการสอบถาม สัมภาษณ์ ฯลฯ มา วิเคราะห์สภาพปัญหาและแนว ทางแก้ไข รวมทั้งอาจวิเคราะห์ความ เป็นไปได้และแนวโน้มของการ เปลี่ยนแปลงในอนาคตมาประกอบการ พิจารณาพัฒนาหลักสูตรนั้น ๆ โดยใช้ ตารางวิเคราะห์ข้อมูล (เอกสาร หมายเลข.....)	- นโยบายและจุดเน้นการ ดำเนินงาน ของสำนักงาน กศน. - แผนการปฏิบัติงานประจำปี งบประมาณของ กศน.อำเภอ - แบบสรุปข้อมูลผู้เรียน รายบุคคล - ตารางวิเคราะห์ข้อมูล (เอกสารหมายเลข.....) - แบบวิเคราะห์ความ สอดคล้องของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อกำหนดหลักสูตรรายวิชา เลือกหรือหลักสูตรการศึกษา ต่อเนื่องของสถานศึกษา (เอกสารหมายเลข.....) - เอกสารศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ คู่มือการพัฒนาหลักสูตร สำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ปีที่พิมพ์ 2560) ดูรายละเอียด ได้ที่ http://northnfe- media.blogspot.com/ 2017/03/blog-post.html	

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p><u>หมายเหตุ</u> สามารถดูตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลได้จากคู่มือการพัฒนาหลักสูตร สำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ หน้า 72 - 73</p> <p>1.3 นำข้อมูลจากข้อ 1.2 มาวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อกำหนดหลักสูตรรายวิชาเลือกโดยใช้แบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อกำหนดหลักสูตรรายวิชาเลือกหรือหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา (เอกสารหมายเลข.....)</p> <p><u>หมายเหตุ</u> สามารถดูตัวอย่างการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อกำหนดหลักสูตรรายวิชาเลือก ได้จากคู่มือการพัฒนาหลักสูตรสำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ หน้า 74 - 77</p> <p>1.4 สรุปรายชื่อหลักสูตรรายวิชาเลือกที่ได้จากการวิเคราะห์ในข้อ 1.3 เพื่อเตรียมไปดำเนินการร่างหลักสูตรในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป</p>		
	2.ร่างหลักสูตร	นำข้อมูลการกำหนดหลักสูตรรายวิชาเลือกแต่ละวิชาจากข้อ 1.4 มาดำเนินการร่างหลักสูตรตามกิจกรรมข้อ 2.1 - 2.3 ได้แก่ เขียนความเป็นมาเลือกและจัดเนื้อหาประสบการณ์ของหลักสูตร และกำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
	2.1 เขียนความเป็นมาของหลักสูตร	<p>เขียนความเป็นมาหรือหลักการเหตุผลของหลักสูตร โดยให้เขียนถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรนี้ว่ามีความสำคัญและความจำเป็นอย่างไร โดยมีข้อเสนอแนะในการเขียนความเป็นมา ดังนี้</p> <p>1) ควรเขียนให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของเรื่องตามหลักสูตรว่า สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ของรัฐหรือหน่วยงานในแต่ละระดับอย่างไร โดยพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้รับรวบรวมได้จากแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลต่างที่ได้จากข้อ 1.3 และ/หรือนำข้อมูลสถานการณ์ สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมปัจจุบันที่เกี่ยวข้องมาขยายความ เชื่อมโยงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นเกี่ยวกับเรื่องตามหลักสูตรให้มีความชัดเจน เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่กลุ่มเป้าหมาย ชุมชนและสังคมโดยรวม</p> <p>2) ควรเขียนให้เห็นสภาพชุมชน สังคมของกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นอย่างไร โดยนำข้อมูลที่ได้รับรวบรวมไว้จากแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลต่างๆ ข้อ 1.3 มาเลือกข้อมูลในด้านที่เกี่ยวข้องนำมาเขียนรายละเอียดสภาพชุมชนว่ามีทรัพยากร ทุนทางสังคม ภูมิปัญญาที่เป็นความรู้เดิมอะไรบางอย่างที่เอื้อหรือสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ได้ต่อเนื่อง มีสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาในเรื่องอะไรบางอย่าง ซึ่งเนื้อหารายละเอียดนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา</p>	<p>- เอกสารศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ คู่มือการพัฒนาหลักสูตร สำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ปีที่พิมพ์ 2560) ดูรายละเอียดได้ที่ http://northnfe-media.blogspot.com/2017/03/blog-post.html</p> 	

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>ในหลักสูตรได้ หากมีรายละเอียดของข้อมูลความต้องการการพัฒนาภาคใดก็ได้ข้อมูลมากำหนดเนื้อหาในหลักสูตรมากเท่านั้น ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรนี้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง</p> <p>3) ควรมีการสรุปว่าสถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรนี้เพื่อส่งเสริมให้เรียนรู้ หรือสนองตอบนโยบายและความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างไร</p> <p><u>หมายเหตุ</u> สามารถดูตัวอย่างหลักการเขียนความเป็นมาและตัวอย่างการเขียนความเป็นมาได้จากคู่มือการพัฒนาหลักสูตรสำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ หน้า 78 และหน้า 81</p>		
	<p>2.2 เลือกและจัดเนื้อหาประสบการณ์ของหลักสูตร</p>	<p>2.2.1 กำหนดขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตรรายวิชาเลือกที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1 ข้อ 1.4 โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาที่ได้กำหนดกับข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายรัฐบาล/นโยบายสำนักงาน กศน./วิสัยทัศน์ของ สำนักงาน กศน./สำนักงาน กศน.จังหวัด/สถานศึกษา/วิสัยทัศน์ของจังหวัด/อำเภอ</p> <p>สภาพทางกายภาพและสภาพข้อมูลพื้นฐานโดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ (เอกสารหมายเลข.....)</p> <p><u>หมายเหตุ</u> สามารถดูตัวอย่างการกำหนดขอบข่ายเนื้อหาและวิเคราะห์ความสอดคล้อง</p>	<p>- แบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ (เอกสารหมายเลข.....)</p> <p>- แบบวิเคราะห์เนื้อหาและตัวชี้วัดของหลักสูตรรายวิชาเลือกกับมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ระดับของสาระการเรียนรู้ได้ (เอกสารหมายเลข...)</p> <p>- เอกสารศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ คู่มือการพัฒนาหลักสูตรสำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ปีที่พิมพ์ 2560) ดูรายละเอียดได้ที่ http://northnfe-media.blogspot.com/2017/03/blog-post.html</p>	

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>ของเนื้อหาหลักสูตรกับข้อมูลพื้นฐาน ด้านต่าง ๆ ได้จากคู่มือการพัฒนา หลักสูตรสำหรับครู กศน.๗ ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ หน้า 87-91</p> <p>2.2.2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและ ระยะเวลาเรียน โดยดำเนินการดังนี้</p> <p>1) กำหนดตัวชี้วัด โดยการนำ เนื้อหาหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 2.2.1 มากำหนดตัวชี้วัดพัฒนาการของ ผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ที่จะระบุ ว่าผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติในเรื่องใดได้ บ้างและต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับ มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการ เรียนรู้ระดับโดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหา และตัวชี้วัดของหลักสูตรรายวิชาเลือก กับมาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐาน การเรียนรู้ระดับของสาระการเรียนรู้ (เอกสารหมายเลข...)</p> <p><u>หมายเหตุ</u></p> <p>สามารถดูตัวอย่างการวิเคราะห์ ความสอดคล้องของเนื้อหาและตัวชี้วัด กับมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการ เรียนรู้ระดับจากคู่มือการพัฒนา หลักสูตรสำหรับครู กศน.๗ ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ หน้า 94-108</p> <p>2) ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและ ตัวชี้วัด หลังจากกำหนดตัวชี้วัดและทำ การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่าง เนื้อหาและตัวชี้วัดของหลักสูตรรายวิชา เลือกกับมาตรฐานการเรียนรู้และ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ ให้ ดำเนินการปรับปรุง แก้ไขเนื้อหาและ</p>		

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>ตัวชี้วัดของหลักสูตรรายวิชาเลือกให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ระดับ</p> <p>3) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจำนวนชั่วโมงของแต่ละหัวเรื่อง โดยนำเนื้อหาและตัวชี้วัดที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อ 2) มากำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจำนวนชั่วโมงของแต่ละหัวเรื่องของหลักสูตรรายวิชาเลือกโดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหาและตัวชี้วัดเพื่อกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจำนวนชั่วโมงของแต่ละหัวเรื่อง (เอกสารหมายเลข....)</p> <p><u>หมายเหตุ</u></p> <p>สามารถดูตัวอย่างการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจำนวนชั่วโมงของแต่ละหัวเรื่องได้จากคู่มือการพัฒนาหลักสูตร สำหรับครู กศน.๑ ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ หน้า 109-114</p> <p>4) สรุปผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ขอบข่ายเนื้อหา จำนวนชั่วโมงของแต่ละหัวเรื่อง และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจำนวนชั่วโมงของแต่ละหัวเรื่องที่ได้จากข้อ 3) มาสรุปเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ขอบข่ายเนื้อหา จำนวนชั่วโมงของแต่ละหัวเรื่อง และ</p>		

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของหลักสูตรรายวิชาเลือกที่พัฒนา</p> <p><u>หมายเหตุ</u></p> <p>สามารถดูตัวอย่างการสรุปได้จากคู่มือการพัฒนาหลักสูตรสำหรับครู กศน.๗ ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ</p> <p>- ตัวอย่างการสรุปผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หน้า 115</p> <p>- ตัวอย่างการสรุปขอบข่ายเนื้อหาและจำนวนชั่วโมงของแต่ละหัวเรื่อง 116</p> <p>-ตัวอย่างการสรุปการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หน้า 116</p>		
	<p>2.3 กำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน</p>	<p>2.3.1 กำหนดวิธีการวัดและประเมินผล โดยนำเนื้อหาและตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 2.2 มากำหนดวิธีการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบฟอร์มการกำหนดการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรรายวิชาเลือก (เอกสารหมายเลข...)</p> <p><u>หมายเหตุ</u></p> <p>สามารถดูตัวอย่างการกำหนดการวัดและประเมินผลได้จากคู่มือการพัฒนาหลักสูตร สำหรับครู กศน.๗ ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ หน้า 123-126</p> <p>2.3.2 สรุปการวัดและประเมินผล โดยนำวิธีการวัดและประเมินผลที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 2.3.1 มาสรุปเป็นการวัดและประเมินผลของหลักสูตรรายวิชาเลือก</p> <p><u>หมายเหตุ</u></p> <p>สามารถดูตัวอย่างการสรุปการวัดและประเมินผลของหลักสูตรรายวิชาเลือกได้จากคู่มือการพัฒนาหลักสูตรสำหรับ</p>	<p>- แบบฟอร์มการกำหนดการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรรายวิชาเลือก (เอกสารหมายเลข...)</p> <p>- เอกสารศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ คู่มือการพัฒนาหลักสูตร สำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ปีที่พิมพ์ 2560) ดูรายละเอียดได้ที่ http://northfe-media.blogspot.com/2017/03/blog-post.html</p> 	

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		ครู กศน.๑ ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ หน้า 127		
	3.เขียนหลักสูตร	<p>เขียนหลักสูตรให้ครบตามองค์ประกอบของเอกสารหลักสูตรรายวิชาเลือกโดยใช้แบบฟอร์มการเขียนหลักสูตรรายวิชาเลือก (เอกสารหมายเลข.....) มี 3 ส่วนประกอบด้วย ส่วนนำ ส่วนคำอธิบายรายวิชา และส่วนรายละเอียดคำอธิบายรายวิชา โดยให้นำข้อมูลที่ได้ดำเนินการในข้อ 2 มาเขียนตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้</p> <p>3.1 ส่วนนำ ให้กรอกข้อมูลดังนี้</p> <p>1) ส่วนหัว</p> <p>-ให้ระบุรหัสวิชาและชื่อรายวิชาในช่องรายวิชา</p> <p>-ให้ระบุจำนวนหน่วยกิตในช่องจำนวนหน่วยกิต</p> <p><u>หมายเหตุ</u> การคำนวณจำนวนหน่วยกิตให้นำจำนวนชั่วโมงตลอดหลักสูตรหารด้วย 40 (40 ชั่วโมง = 1 หน่วยกิต)</p> <p>-ให้ระบุจำนวนชั่วโมงตลอดหลักสูตรในช่องจำนวนชั่วโมง</p> <p><u>หมายเหตุ</u> การคำนวณจำนวนชั่วโมงของหลักสูตรให้นำจำนวนชั่วโมงแต่ละหัวเรื่องรวมกัน</p> <p>-ให้ระบุสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรรายวิชาเลือกที่พัฒนาในช่องสาระการเรียนรู้</p> <p>-ให้ระบุระดับการศึกษาของหลักสูตรรายวิชาเลือกที่พัฒนาในช่องระดับ</p>	- แบบฟอร์มการเขียนหลักสูตรรายวิชาเลือก (เอกสารหมายเลข.....)	

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>2) หัวข้อความเป็นมา ให้นำความเป็นมาที่ได้จัดทำไว้ในข้อ 2.1 มาเขียนลงในหัวข้อความเป็นมา</p> <p>3) หัวข้อผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ให้นำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 2.2.2 (4) มาเขียนลงในหัวข้อผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง</p> <p>4) หัวข้อขอบข่ายเนื้อหา ให้นำขอบข่ายเนื้อหาและจำนวนชั่วโมงของแต่ละหัวเรื่องที่ได้สรุปไว้ในข้อ 2.2.2 (4) มาเขียนลงในหัวข้อขอบข่ายเนื้อหา</p> <p>3.2 ส่วนคำอธิบายรายวิชา ให้กรอกข้อมูลดังนี้</p> <p>1) ส่วนหัว</p> <ul style="list-style-type: none"> -ให้ระบุรหัสวิชาและชื่อรายวิชาในช่องคำอธิบายรายวิชา (นำข้อมูลรหัสวิชาและชื่อรายวิชาจากส่วนหัวของส่วนนำมากรอกในช่องนี้) -ให้ระบุจำนวนหน่วยกิตในช่องจำนวนหน่วยกิต (นำข้อมูลจำนวนหน่วยกิต จากส่วนหัวของส่วนนำมากรอกในช่องนี้) -ให้ระบุจำนวนชั่วโมงตลอดหลักสูตรในช่องจำนวนชั่วโมง (นำข้อมูลจำนวนชั่วโมงตลอดหลักสูตรจากส่วนหัวของส่วนนำมากรอกในช่องนี้) -ให้ระบุระดับการศึกษาของหลักสูตรรายวิชาเลือกที่พัฒนาในช่องระดับ 		

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>2) หัวข้อมาตรฐานการเรียนรู้ ให้ระบุมาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้วิเคราะห์แล้วว่าสอดคล้องกับเนื้อหา กับตัวชี้วัดจากการวิเคราะห์ความ สอดคล้องของเนื้อหา กับตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการ เรียนรู้ระดับ ในข้อ 2.2.2 (1) มาเขียน ในหัวข้อมาตรฐานการเรียนรู้</p> <p>3) หัวข้อมาตรฐานการเรียนรู้ ระดับ ให้ระบุมาตรฐานการเรียนรู้ ระดับที่ได้วิเคราะห์แล้วว่าสอดคล้องกับ เนื้อหา กับตัวชี้วัดจากการวิเคราะห์ ความสอดคล้องของเนื้อหา กับตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการ เรียนรู้ระดับ ในข้อ 2.2.2 (1) มาเขียน ในหัวข้อมาตรฐานการเรียนรู้ระดับ</p> <p>4) หัวข้อศึกษาและฝึกทักษะ ให้ระบุเนื้อหาการเรียนรู้โดย สรุปลงจากหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องย่อยที่ ได้กำหนดเอาไว้ในข้อ 2.2.1 มาเขียน ในหัวข้อศึกษาและฝึกทักษะ</p> <p>5) หัวข้อการจัดประสบการณ์ เรียนรู้ ให้ระบุการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ได้สรุปไว้ในข้อ 2.2.2 (4) มาเขียนในหัวข้อการจัดประสบการณ์ เรียนรู้</p> <p>6) หัวข้อการวัดและประเมินผล ให้ระบุการวัดและประเมินผลที่ ได้สรุปไว้ในข้อ 2.3.2 มาเขียนในหัวข้อ การวัดและประเมินผล</p>		

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>3.3 ส่วนรายละเอียด คำอธิบาย</p> <p>รายวิชา ให้กรอกข้อมูลดังนี้</p> <p>1) ส่วนหัว</p> <p>-ให้ระบุรหัสวิชาและชื่อรายวิชาในช่องรายละเอียดคำอธิบายรายวิชา (นำข้อมูลรหัสวิชาและชื่อรายวิชาจากส่วนหัวของส่วนนำมากรอกในช่องนี้)</p> <p>-ให้ระบุจำนวนหน่วยกิตในช่องจำนวนหน่วยกิต (นำข้อมูลจำนวนหน่วยกิต จากส่วนหัวของส่วนนำมากรอกในช่องนี้)</p> <p>-ให้ระบุจำนวนชั่วโมงตลอดหลักสูตรในช่องจำนวนชั่วโมง (นำข้อมูลจำนวนชั่วโมงตลอดหลักสูตรจากส่วนหัวของส่วนนำมากรอกในช่องนี้)</p> <p>-ให้ระบุระดับการศึกษาของหลักสูตรรายวิชาเลือกที่พัฒนาในช่องระดับ</p> <p>2) หัวข้อมาตรฐานการเรียนรู้ระดับ</p> <p>ให้ระบุมาตรฐานการเรียนรู้ระดับในช่องมาตรฐานการเรียนรู้ระดับ (นำข้อมูลมาตรฐานการเรียนรู้ระดับ จากหัวข้อมาตรฐานการเรียนรู้ระดับใน ส่วนคำอธิบายรายวิชากรอกในช่องนี้)</p> <p>3) รายละเอียดในตาราง</p> <p>-ช่องที่และหัวเรื่อง ให้ระบุลำดับที่และหัวเรื่อง โดยนำรายละเอียดหัวเรื่องที่ได้สรุปไว้ในข้อ 2.2.1 มาเขียนลงในช่องหัวเรื่อง (เรียงตามลำดับหัวเรื่อง)</p>		

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>-ช่องตัวชีวิต ให้ระบุตัวชีวิต โดยนำรายละเอียดตัวชีวิตแต่ละหัวเรื่องที่ได้จัดทำไว้ในข้อ 2.2.2 (1) มาเขียนลงในช่องนี้</p> <p>-ช่องเนื้อหา ให้ระบุเนื้อหา (ย่อ) โดยนำรายละเอียดเนื้อหา (ย่อ) แต่ละหัวเรื่องที่ได้จัดทำไว้ในข้อ 2.2.1 มาเขียนลงในช่องนี้</p> <p>-ช่องจำนวนชั่วโมง ให้ระบุจำนวนชั่วโมงของแต่ละหัวเรื่องที่ได้สรุปไว้ในข้อ 2.2.2 (4) มาเขียนลงในช่องนี้</p>		
	4. ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและการปรับแก้ก่อนนำไปใช้	<p>นำเอกสารหลักสูตรที่เขียนแล้วจากข้อ 3 มาทำการตรวจสอบความถูกต้อง โดยดำเนินการดังนี้</p> <p>4.1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธาน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรด้านเนื้อหา และด้านการวัดผลและประเมินผลเป็นกรรมการ (จำนวนคณะกรรมการควรเป็นจำนวนคี่ เช่น 3 คน 5 คน 7 คน เป็นต้น)</p> <p>4.2 จัดทำแบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร (เอกสารหมายเลข.....)</p> <p><u>หมายเหตุ</u> สามารถดูตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรจากคู่มือการพัฒนาหลักสูตร สำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน. ภาคเหนือ หน้า 160 -161</p>	<p>- แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร (เอกสารหมายเลข.....)</p> <p>- แบบวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเลือก (เอกสารหมายเลข.....)</p> <p>- เอกสารศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ คู่มือการพัฒนาหลักสูตร สำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ปีที่พิมพ์ 2560) ดูรายละเอียดได้ที่ http://northnfe-media.blogspot.com/2017/03/blog-post.html</p> 	

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>4.3 นำเอกสารหลักสูตรที่เขียนแล้วจากข้อ 3 ไปให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการตรวจสอบคุณภาพโดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร (เอกสารหมายเลข.....) พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร</p> <p>4.4 นำผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรโดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ มาวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้แบบวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเลือก (เอกสารหมายเลข.....) พร้อมทั้งสรุปข้อเสนอหรือความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการต่อประเด็นต่าง ๆ</p> <p><u>หมายเหตุ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -ค่า IOC ที่เหมาะสม ควรมีค่าไม่น้อยกว่า 0.5 -สามารถดูตัวอย่างการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) จากคู่มือการพัฒนาหลักสูตรสำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ หน้า 162 -สามารถดูตัวอย่างวิธีการคำนวณค่าความสอดคล้อง (IOC) จากคู่มือการพัฒนาหลักสูตรสำหรับครู กศน. ของสถาบัน กศน.ภาคเหนือ หน้า 166 <p>4.5 นำประเด็นที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 มาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรแต่ละองค์ประกอบตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ</p>		

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p><u>หมายเหตุ</u></p> <p>แม้ว่าการประเมินแต่ละประเด็นจะมีค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.5 แต่หากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการมีข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นต่อประเด็นใด ควรนำข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นนั้นมาพิจารณาร่วมด้วยในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร</p> <p>4.6 จัดทำหลักสูตรฉบับปรับปรุงให้ครบตามองค์ประกอบของหลักสูตร</p> <p>4.7 นำหลักสูตรที่ปรับปรุงแล้วเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา</p> <p>4.8 ปรับปรุงหลักสูตรตามที่คณะกรรมการสถานศึกษาให้ข้อเสนอแนะ</p> <p>4.9 เสนอขออนุมัติหลักสูตรข้อ 4.8 จากผู้อำนวยการสถานศึกษา</p> <p>4.10 นำหลักสูตรที่ผ่านการอนุมัติตามข้อ 4.9 เสนอสำนักงาน กศน.จังหวัด เพื่อขอรับสรายวิชาเลือก</p>		
	5. นำหลักสูตรไปใช้	<p>5.1 สถานศึกษานำหลักสูตรที่ได้รับสรายวิชาแล้ว บรรจุลงในหลักสูตรสถานศึกษาและประกาศใช้หลักสูตร</p> <p>5.2 สถานศึกษานำหลักสูตรที่ประกาศใช้แล้ว ไปดำเนินการจัดการเรียนการสอน</p>		
	6. ประเมินผลการใช้หลักสูตร	<p>6.1 สถานศึกษาติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยกำหนดประเด็นในการติดตามและประเมินผล ดังนี้</p> <p>6.1.1 ด้านหลักสูตร เช่น</p> <p style="padding-left: 40px;">-หลักสูตรมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร</p>		

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>แกนกลาง สอดคล้องกับมาตรฐานการ เรียนรู้อัตระดับของหลักสูตรแกนกลาง หรือไม่</p> <p>-หลักสูตรสอดคล้องกับ ความต้องการผู้เรียนและบริบทชุมชน หรือไม่</p> <p>-หลักสูตรมีความทันสมัย หรือไม่</p> <p>6.1.2 ด้านการบริหารหลักสูตร เช่น</p> <p>สถานศึกษามีการบริหาร จัดการในการจัดการศึกษาหลักสูตรนี้ อย่างไร</p> <p>1) มีนโยบายจัดการศึกษา อย่างไร</p> <p>2) มีการพัฒนาหลักสูตร และสื่อการเรียนอย่างไร</p> <p>3) มีการประสานภาคี เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาอย่างไร</p> <p>4) มีการจัดสรร งบประมาณสนับสนุนและสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการศึกษาอย่างไร</p> <p>5) มีการจัดทำแผนการ ลงทะเบียนเรียนอย่างไร</p> <p>6) มีการกำหนดแนว ทางการวัดผลและประเมินผลการเรียน อย่างไร</p> <p>7) มีการเตรียมความพร้อม ของบุคลากรอย่างไร</p> <p>8) มีการวางแผนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน อย่างไร</p>		

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		<p>6.1.3 ด้านผู้สอน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> -ผู้สอนมีการออกแบบการสอนหรือไม่ อย่างไร -ผู้สอนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร -ผู้สอนมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในรายวิชาที่สอนหรือไม่ อย่างไร -ผู้สอนมีการนำเทคนิคการสอนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร -ผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้หรือไม่ อย่างไร <p>6.1.4 ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> -มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร -มีการใช้แหล่งเรียนรู้/ภูมิปัญญาในการจัดการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร -มีการจัดทำหรือพัฒนาสื่อประกอบการเรียนหรือไม่ อย่างไร <p>6.1.5 ด้านผู้เรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> -ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตัวชี้วัดของหลักสูตร -ร้อยละของผู้เรียนที่นำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้หลักสูตรนี้ไปใช้ประโยชน์ <p>6.2 นำผลการประเมินการใช้หลักสูตรมาวิเคราะห์และสรุปผลการติดตามการใช้หลักสูตร พร้อมทั้งจัดทำรายงานการติดตามผลการใช้หลักสูตร</p>		

ผู้ปฏิบัติ	ขั้นตอน/กิจกรรม	วิธีปฏิบัติ	เอกสาร/แบบฟอร์ม	ระยะเวลา
		6.3 รายงานการติดตามผลการใช้หลักสูตรต่อผู้บริหารศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา		
	7.ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร	<p>7.1 นำผลการประเมินการใช้หลักสูตรและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร</p> <p><u>หมายเหตุ</u></p> <p>-ในกรณีที่ผลการประเมินพบข้อบกพร่องหรือปัญหาอุปสรรคในส่วนปลีกย่อย โดยไม่กระทบโครงสร้างของหลักสูตร ให้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร</p> <p>-ในกรณีที่พบข้อบกพร่องหรือปัญหาอุปสรรคในประเด็นใหญ่ เช่น หลักสูตรมีข้อบกพร่องมาก หลักสูตรล้าสมัยไปแล้ว หลักสูตรต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของหลักสูตรหรือจัดเนื้อหาการเรียนรู้ใหม่ ให้ดำเนินการยกเลิกหลักสูตร หรือพัฒนาหลักสูตรใหม่มาใช้แทนหลักสูตรเดิม</p> <p>7.2 ในการปรับปรุงหลักสูตรหรือพัฒนาหลักสูตรใหม่มาใช้แทนหลักสูตรเดิม ให้สถานศึกษาดำเนินการสำรวจ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้ง เพื่อนำข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาหลักสูตรใหม่</p>		

(เอกสารหมายเลข.....)

ตารางวิเคราะห์ข้อมูล

สภาพ/ปัญหา/ ความต้องการ	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
1. ด้านการศึกษา		
2. ด้านเศรษฐกิจ		
3. ด้านสิ่งแวดล้อม		
4. ด้านสังคม วัฒนธรรม		
5. ด้านการเมือง การ ปกครอง		

(เอกสารหมายเลข.....)

แบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลต่าง ๆ
เพื่อกำหนดหลักสูตรรายวิชาเลือกหรือหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา

นโยบายรัฐบาล/ นโยบายสำนักงาน กศน.	วิสัยทัศน์ของ สำนักงาน กศน./ สำนักงาน กศน. จังหวัด/ สถานศึกษา/ วิสัยทัศน์ของ จังหวัด/อำเภอ	สภาพทาง กายภาพ (ระบุเฉพาะสภาพ ที่เกี่ยวข้อง)	สภาพข้อมูล พื้นฐาน (ระบุสภาพข้อมูล แต่ละด้าน)	สรุปความสอดคล้อง นำมาสู่รายวิชา
				1. ชื่อหลักสูตร 2. ชื่อหลักสูตร
				3. ชื่อหลักสูตร 4. ชื่อหลักสูตร

แบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรกับข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ

ชื่อหลักสูตร

เนื้อหา	นโยบายรัฐบาล/ นโยบายสำนักงาน กศน.	วิสัยทัศน์ของ สำนักงาน กศน./ สำนักงาน กศน. จังหวัด/สถานศึกษา/ วิสัยทัศน์ของจังหวัด/ อำเภอ	สภาพทาง กายภาพ	สภาพข้อมูล พื้นฐาน
1. หัวเรื่องหลัก 1.1 หัวเรื่องย่อย 1.2 หัวเรื่องย่อย 1.3 หัวเรื่องย่อย	ระบุเฉพาะนโยบาย ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับเนื้อหา	ระบุเฉพาะวิสัยทัศน์ที่ เกี่ยวข้อง สอดคล้อง กับเนื้อหา	ระบุเฉพาะสภาพ ที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหา	ระบุสภาพข้อมูล แต่ละด้านที่ เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ เนื้อหา
2. หัวเรื่องหลัก 2.1 หัวเรื่องย่อย 2.2 หัวเรื่องย่อย 2.3 หัวเรื่องย่อย	ระบุเฉพาะนโยบาย ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับเนื้อหา	ระบุเฉพาะวิสัยทัศน์ที่ เกี่ยวข้อง สอดคล้อง กับเนื้อหา	ระบุเฉพาะสภาพ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ เนื้อหา	ระบุสภาพข้อมูล แต่ละด้านที่ เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ เนื้อหา

หมายเหตุ กำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมสภาพ/ปัญหา ความต้องการทุก ๆ ด้าน

(เอกสารหมายเลข...)

แบบวิเคราะห์เนื้อหาและตัวชี้วัดของหลักสูตรรายวิชาเลือก
กับมาตรฐานการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ระดับของสาระการเรียนรู้
หลักสูตรรายวิชาเลือก รายวิชา.....
กับ สาระ.....

หลักสูตรรายวิชาเลือก รายวิชา.....		สาระ.....		สรุป
หัวเรื่อง/เนื้อหา	ตัวชี้วัด	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		
		มาตรฐานการ เรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้ระดับ	
1. หัวเรื่องหลัก 1.1 หัวเรื่องย่อย 1.2 หัวเรื่องย่อย 1.3 หัวเรื่องย่อย				<p>ความสอดคล้อง ระหว่างเนื้อหา กับ มาตรฐานการ เรียนรู้/มาตรฐาน การเรียนรู้ระดับ () สอดคล้อง (ระบุความ สอดคล้อง) -สอดคล้องกับ มาตรฐานที่</p> <p>-สอดคล้องกับ มาตรฐานการ เรียนรู้ระดับ คือ</p> <p>() ไม่สอดคล้อง เพราะ</p> <p>ความสอดคล้อง ระหว่างตัวชี้วัด กับมาตรฐานการ เรียนรู้ มาตรฐาน การเรียนรู้ระดับ</p>

หลักสูตรรายวิชาเลือก รายวิชา.....		สาระ.....		สรุป
หัวเรื่อง/เนื้อหา	ตัวชี้วัด	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		
		มาตรฐานการ เรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้ระดับ	
				<p>ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังระดับ () สอดคล้อง (ระบุความ สอดคล้อง) -สอดคล้องกับ มาตรฐานที่</p> <p>-สอดคล้องกับ มาตรฐานการ เรียนรู้ระดับ คือ</p> <p>() ไม่สอดคล้อง เพราะ</p>
<p>2. หัวเรื่องหลัก</p> <p>2.1 หัวเรื่องย่อย</p> <p>2.2 หัวเรื่องย่อย</p> <p>2.3 หัวเรื่องย่อย</p>				<p>ความสอดคล้อง ระหว่างเนื้อหา กับ มาตรฐานการ เรียนรู้/มาตรฐาน การเรียนรู้ระดับ () สอดคล้อง (ระบุความ สอดคล้อง) -สอดคล้องกับ มาตรฐานที่</p> <p>-สอดคล้องกับ มาตรฐานการ เรียนรู้ระดับ คือ</p>

หลักสูตรรายวิชาเลือก รายวิชา.....		สาระ.....		สรุป
หัวเรื่อง/เนื้อหา	ตัวชี้วัด	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		
		มาตรฐานการ เรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้ระดับ	
				<p>() ไม่สอดคล้อง เพราะ</p> <p>ความสอดคล้อง ระหว่างตัวชี้วัด กับมาตรฐานการ เรียนรู้ มาตรฐาน การเรียนรู้ระดับ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังระดับ () สอดคล้อง (ระบุความ สอดคล้อง) -สอดคล้องกับ มาตรฐานที่</p> <p>-สอดคล้องกับ มาตรฐานการ เรียนรู้ระดับ คือ</p> <p>() ไม่สอดคล้อง เพราะ</p>

(เอกสารหมายเลข....)

แบบฟอร์มการกำหนดการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรรายวิชาเลือก

หัวข้อ/เนื้อหา	ตัวชี้วัด	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
1. หัวเรื่องหลัก 1.1 หัวเรื่องย่อย 1.2 หัวเรื่องย่อย 1.3 หัวเรื่องย่อย				
2. หัวเรื่องหลัก 2.1 หัวเรื่องย่อย 2.2 หัวเรื่องย่อย 2.3 หัวเรื่องย่อย				

(เอกสารหมายเลข.....)

แบบฟอร์มการเขียนหลักสูตรรายวิชาเลือก

หลักสูตรรายวิชาเลือกเสรี

รายวิชา จำนวน หน่วยกิต (..... ชั่วโมง)

สาระการเรียนรู้.....

ระดับ

ความเป็นมา

.....

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

ขอบข่ายเนื้อหา

1. (ระบุชื่อหัวเรื่อง) จำนวน ชั่วโมง
2. (ระบุชื่อหัวเรื่อง) จำนวน ชั่วโมง
3. (ระบุชื่อหัวเรื่อง) จำนวน ชั่วโมง
4. (ระบุชื่อหัวเรื่อง) จำนวน ชั่วโมง
5. (ระบุชื่อหัวเรื่อง) จำนวน ชั่วโมง

คำอธิบายรายวิชา

จำนวน หน่วยกิต (..... ชั่วโมง)

ระดับ

มาตรฐานการเรียนรู้

.....

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

.....

ศึกษาและฝึกทักษะดังนี้

.....

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

.....

การวัดและการประเมินผล

.....

รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา

จำนวน หน่วยกิต (..... ชั่วโมง)

ระดับ

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

ที่	หัวข้อเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง

แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร

รายวิชา รหัสรายวิชา

ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ระดับ.....

จำนวน หน่วยกิต (..... ชั่วโมง)

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาประเด็นแต่ละประเด็นว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ และโปรดระบุผลการพิจารณาประเด็นแต่ละประเด็น ถ้าแน่ใจว่าสอดคล้องให้ +1 ถ้าไม่แน่ใจให้ 0 และถ้าแน่ใจว่าไม่สอดคล้อง ให้ -1

ข้อ	ประเด็นประเมิน	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่ สอดคล้อง (-1)	บันทึกข้อคิดเห็น ในแต่ละประเด็น
1	เนื้อหาในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร แกนกลาง				
2	เนื้อหาในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับของ หลักสูตรแกนกลาง				
3	ตัวชี้วัดในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร แกนกลาง				
4	ตัวชี้วัดในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับของ หลักสูตรแกนกลาง				
5	เนื้อหาในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ ตัวชี้วัดในรายวิชาเลือก				
6	เนื้อหาในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัจจุบัน				
7	เนื้อหาในรายวิชาเลือกมีประโยชน์ต่อ ผู้เรียน				
8	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ รายวิชาเลือกสอดคล้องกับเนื้อหาใน รายวิชาเลือก				

ข้อ	ประเด็นประเมิน	สอดคล้อง (+1)	ไม่แน่ใจ (0)	ไม่ สอดคล้อง (-1)	บันทึกข้อคิดเห็น ในแต่ละประเด็น
9	การวัดและประเมินผลของรายวิชา เลือกสอดคล้องกับมาตรฐานการ เรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลาง				
10	การวัดและประเมินผลของรายวิชา เลือกสอดคล้องกับมาตรฐานการ เรียนรู้ระดับของหลักสูตรแกนกลาง				
11	การวัดและประเมินผลของรายวิชา เลือกสอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชา เลือก				
12	การวัดและประเมินผลของรายวิชา เลือกสอดคล้องกับตัวชี้วัดในรายวิชา เลือก				
13	จำนวนชั่วโมงสอดคล้องกับเนื้อหาใน รายวิชาเลือก				

บันทึกความคิดเห็นการตรวจคุณภาพของหลักสูตร

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
 (.....)

(เอกสารหมายเลข.....)

แบบวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเลือก

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	การ แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	เนื้อหาในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร แกนกลาง						
2	เนื้อหาในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับของหลักสูตร แกนกลาง						
3	ตัวชี้วัดในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร แกนกลาง						
4	ตัวชี้วัดในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับของหลักสูตร แกนกลาง						
5	เนื้อหาในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ ตัวชี้วัดในรายวิชาเลือก						
6	เนื้อหาในรายวิชาเลือกสอดคล้องกับ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัจจุบัน						
7	เนื้อหาในรายวิชาเลือกมีประโยชน์ต่อ ผู้เรียน						
8	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ รายวิชาเลือกสอดคล้องกับเนื้อหาใน รายวิชาเลือก						
9	การวัดและประเมินผลของรายวิชาเลือก สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของ หลักสูตรแกนกลาง						
10	การวัดและประเมินผลของรายวิชาเลือก สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ระดับ ของหลักสูตรแกนกลาง						

ที่	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	การแปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
11	การวัดและประเมินผลของรายวิชาเลือก สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชาเลือก						
12	การวัดและประเมินผลของรายวิชาเลือก สอดคล้องกับตัวชี้วัดในรายวิชาเลือก						
13	จำนวนชั่วโมงสอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชาเลือก						
รวม							

จากตารางแสดงให้เห็นว่า.....

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร ดังนี้

1.
2.
3.

แบบตรวจสอบคุณภาพคู่มือการปฏิบัติงาน กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

กลุ่มงาน..... งานกิจกรรม.....

เรื่อง.....

ประเด็นการตรวจสอบรายการ	ผลการปฏิบัติ		ข้อเสนอแนะ
	มี/ได้	ไม่มี/ไม่ได้	
1. ด้านองค์ประกอบของคู่มือฯ			
1.1 ผังขั้นตอนการทำงาน (Flow Chart)			
1.2 ตราสัญลักษณ์ (Logo) ของ กศน.อำเภอแจ้ห่ม			
1.3 ชื่อกลุ่มงาน			
1.4 ชื่องานกิจกรรม			
1.5 รหัสเอกสาร			
1.6 ระบุความสอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้			
1.7 ชื่อเรื่อง			
1.8 มีรายละเอียดขั้นตอน			
1.8.1 ระบุผู้ปฏิบัติ			
1.8.2 ระบุขั้นตอน/กิจกรรม			
1.8.3 ระบุวิธีปฏิบัติ			
1.8.4 ระบุเอกสาร/แบบฟอร์ม			
1.8.5 ระบุระยะเวลา			
2. ด้านขั้นตอน/กิจกรรมและวิธีปฏิบัติงาน			
2.1 สํารวจ/รวบรวมความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย			
สำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่หรือการทำเวทีประชาคม การตรวจสอบข้อมูลจากผู้เขียนทะเบียนคนจน จปฐ.			
2.2 จัดทำหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน (วิชาเลือก)			
1) เขียนหลักสูตรตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้สอน ผู้เรียน กำหนดกรอบเนื้อหาสาระของหลักสูตร			
2) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร			
3) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตร			
4) ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย			
4.1) ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร			
4.2) ผู้พัฒนาหลักสูตร			
4.3) ผู้วัดผลและประเมินผล			

ประเด็นการตรวจสอบรายการ	ผลการปฏิบัติ		ข้อเสนอแนะ
	มี/ได้	ไม่มี/ไม่ได้	
5) จัดทำรายงานการประชุมของคณะกรรมการระหว่างการพิจารณา แล้วสรุปเสนอความคิดเห็น			
2.3 จัดทำหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน (การศึกษาต่อเนื่อง)			
1) เขียนหลักสูตรตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้สอน ผู้เรียนและชุมชนร่วมกันกำหนดกรอบเนื้อหาสาระของหลักสูตร			
2) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตร			
3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> 4.1) ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร 4.2) ผู้พัฒนาหลักสูตร 4.3) ผู้วัดผลและประเมินผล 			
4) จัดทำรายงานการประชุมของคณะกรรมการระหว่างการพิจารณา แล้วสรุปเสนอความคิดเห็น			
2.4 การอนุมัติหลักสูตร			
1) สถานศึกษาจัดการประชุมการพิจารณาและเห็นชอบจากการจัดทำหลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษา			
2) บันทึกรายงานการประชุมจากการพิจารณานำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่ออนุมัติหลักสูตร			
3) แจ้งสำนักงาน กศน.จังหวัดทราบ โดยแนบเอกสาร <ul style="list-style-type: none"> 3.1) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ 3.2) หลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน (วิชาเลือก) 3.3) หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง 			
4) ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติหลักสูตร			
2.5 คลังหลักสูตร			
1) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรวบรวมหลักสูตรการศึกษา ต่อเนื่องที่ได้รับอนุมัติจากหน่วยงานอื่น และผ่านการอนุมัติจากสถานศึกษา แล้วให้นำเก็บไว้ในคลังหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อความสะดวกในการนำมาใช้			
2) จัดทำบัญชีรายชื่อหลักสูตร			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ประเด็นการประชุม
แนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย
โครงการการศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R) ฐ่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัด
ลำปาง

ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

1. นโยบายในการพัฒนางานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานจังหวัดลำปาง
 - นโยบายในการพัฒนางานการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย/ มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย
 - การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย
 - การจัดสรรงบประมาณ
 - การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์
2. นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยของ กศน.อำเภอแจ้ห่ม
 - การวิเคราะห์นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย/ เหตุผลในการนำนโยบายนี้สู่การปฏิบัติ
 - การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยสู่การปฏิบัติ
 - การบริหารจัดการ (มอบหมายงาน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์)
 - บุคลากร (สร้างความเข้าใจโดยการประชุม/ อบรม/ หน่วยงาน ภาคี เครือข่ายสนับสนุน ส่งเสริม)
 - งบประมาณ (สำนักงาน กศน.จัดสรร/ ภาคีเครือข่ายสนับสนุน)
3. การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยสู่การปฏิบัติของ กศน.อำเภอแจ้ห่มที่ผ่านมาดำเนินการอย่างไร
4. ปัญหา อุปสรรคของการแก้ไขปัญหา/ การพัฒนางาน/ มีแนวทางในการปรับปรุง พัฒนางานหรือการนำแนวทางไปปรับใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานอื่น ๆ

ประเด็นการติดตามผลการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย
ตามโครงการการศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to
Research : R2R) คู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้
ห่ม จังหวัดลำปาง

กลุ่มงาน.....งาน

.....

.....

1. สภาพ ปัญหาเป็นอย่างไร สาเหตุเกิดจากอะไร อย่างไร
2. ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนางานอย่างไร
 - 2.1 ศึกษาจากเอกสาร (อย่างไร)
 - 2.2 ศึกษาจากผู้รู้ (อย่างไร)
 - 2.3 ศึกษาจากสื่อเทคโนโลยี (อย่างไร)
3. วิธีการ เครื่องมือที่เลือกใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานคืออะไร เพราะอะไร
4. วิธีการสร้างเครื่องมือในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานทำอย่างไร (มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือหรือไม่ อย่างไร)
5. วิธีการนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอย่างไร
6. วิธีการวิเคราะห์ ประเมินผลการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานทำอย่างไร
7. ผลการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานเป็นอย่างไร (เป็นประโยชน์อย่างไร)
8. ปัญหา อุปสรรคที่พบคืออะไร นำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนางานอย่างไรบ้าง
9. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาหรือการพัฒนางาน

รายงาน

การศึกษาแนวทางการพัฒนางานประจำด้วยกระบวนการวิจัย (Routine to Research : R2R)
สู่ กศน.ตำบล 4 G : Good Teacher ด้านการวิจัย กรณีศึกษา กศน.อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ